

KOMENTAR

Spor med laburističnimi prvaki oziroma napad prvaka levega krila angleške laburistične stranke Bevana na ocialnega prvaka celotne stranke Attleeya zaradi politike, ki jo zastopa laburistična stranka o uporabi atomske energije oziroma vodikove bombe v morebitnem vojnem spopadu, je v zadnjih dneh postal predmet obširnih komentarjev širom po svetu. V tem primeru gotovo ne gre toliko za stvar spora samega, saj je angleška laburistična stranka končno le stranka, ki ni niti na oblasti. V tem primeru gre mnogo bolj za načelo o uporabi jedrske energije v morebitni vojni, ki po svoji razdralni sili preneha celo svoje stvaritelje in ki grozi, kolikor bi se znašla v nepoklicanih rokah lahko najresnejšo nevarnost ne samo za nasprotnika, temveč za vse človeštvo. Sedanja vodilna bomba namreč ni več tista, kar je eksplodirala nad Hirošimo, to je nekaj desetkrat hujšega, nekaj kar ne deluje samo na določeno prostoro, temveč zaradi poeksplozijskega žarčenja, ki je nevarno za sleherno živo bitje, na mnogo obširnejšem področju. Na žalost znanost še ni niti ugotovila vseh nevarnosti atomskega orožja in izžarevanja, ker bi v tem primeru bilo lažje biti bolj proti njemu, lažje bi bilo mobilizirati celotno človeštvo, da bi se dosegla preprečitev, uničenje in dosledna kontrola nad orožjem, ki preti celotnemu človeštvu.

Seveda tak razvoj ne bi bil v skladu s propagandni oborožene koeksistence, ki hočejo s kopičenjem vodikovih bomb vzdrževati na svetu atmosfero strahu pred uničenjem in s tem tudi — mir. Zdi se, da se recept le-teh takšen, da je treba človeštvo voditi ob robu prepada, kjer bi ga naj stalen pogled v globino zadržal pred strmoglavljenjem. Vendar, in to menja n: nobena skrivnost na svetu, si takšne koeksistence želi le malo ljudi, da njih številca ne bi mogli niti v odstotkih izraziti, človeštvo na splošno pa nedvomno o zadevi misli drugače in nedvomno mnogo bliže temu, kar je o koeksistenci povedal ob raznih priložnostih naš predsednik Tito.

Kot vidimo, je torej prišel čas, ko je znanost spravila na zemeljsko površje novo največje prvo veselišče — jedrsko energijo, ki lahko, kot smo videli, pomeni za človeštvo splošno razdejavanje in smrt, ali pa tudi — in k temu človeštvo nedvomno teži — z uporabljanjem v miroljubne namene nesluten razvoj.

Jasno je, da postane v primeri s temi vprašanji vsa ostala politika širom po svetu, kolikor seveda ni povezana z osrednjimi svetovnim vprašanjem, to se pravi, s politiko obeh blokov — ki pa imata oba atomske bombe — le stvar podrejenega pomena. Drugo je le vprašanje, kaj na svetu še ni povezano s temi velikimi vprašanji, ko je svet postal spričo reaktivnih letal, radijskih zvez in drugih komunikacijskih naprav tako majhen.

Kljub temu pa nas to ne sme ovirati, da ne bi posvečali določene pozornosti tudi manjšim problemom. V zadnjih dneh sicer ni bilo nepredvidenih dogodkov na svetovnopolitičnem poprišču. Vendar so omembe vredne predvsem trenja med Francijo in Zahodno Nemčijo zaradi Posarja, prav tako pa tudi sovjetski predlog o skličanju četverne konference o Avstriji. Glede prvega stvari niso nove, ker je Posarje latentno sporna točka pri ustvarjanju boljših odnosov med rivaloma ob Renu, glede sovjetskega predloga o Avstriji pa tudi ni težko uganiti ozadja: preprečitve ratifikacije pariških sporazumov. Tourstn'h poskusov je bilo v zadnjem času cela vrsta, zd se pa, da je ta eden zadnjih. Pariški sporazumi bodo, takšni so vsaj trenutni vidiki, kmalu ratificirani, pa tudi z angleške strani, ki je doslej v pogledu razgovorov Vzhod-Zahod na najvišji ravni še pred ratifikacijo omahovala — so jasno povedali, da lahko pride od tega šele po njej. Toda s tem dejanjem bo nastala zopet nova situacija, bistveno drugačna od sedanjega. Tudi to je stvar bližnje bodočnosti.

Dokončni predlog nove upravno-teritorialne ureditve na področju ptujskega okraja

Konkretna razprava o komunah se je v okraju Ptuj začela z zasedanjem Okrajnega odbora SZDL 9. decembra 1954, ki je sprejel tudi že okvirni predlog bodoče upravno-teritorialne razdelitve. Nekoliko pred tem je OLO na svojem zasedanju imenoval 15-člansko komisijo za formiranje komun iz vrst svojih odbornikov. Tako sta celotno delo v pripravi za formiranje komun doslej vodila OO SZDL in omenjena odborniška komisija.

Na osnovi prvotnega predloga upravne razdelitve, ki je predvideval sedem komun, poleg tega pa še vseboval vrsto nerazčiščenih problemov, so bili po vseh občinah sestanki političnega aktivnega. Ze sestanki aktivov so pokazali, da predlog upravne razdelitve ni bil sprejemljiv za prebivalstvo in so se proti temu pojavili različni ugovori. Komisija za formiranje komun je nato predlagala, da bi se število komun zmanjšalo na šest in da bi te morale postati močnejše gospodarske in kulturne enote, pri čemer se je komisija opirala tudi na mnenje da bo vloga krajevnih odborov večja, kot jim jo dopuščajo osnutki statuta, da bodo krajevni odbori obstajali verjetno samo na področjih dosedanjih občin in podobno. Na osnovi tega predloga so bili po vsem okraju izvedeni v 170 krajih zbori volivcev, na katerih smo razpravljali o formiranju komun tako z načelnega vidika pomena in vloge komun, kakor tudi z vidika bodoče upravno-teritorialne razdelitve okraja. Volivci so se na zborih sicer načeloma strinjali, da bi bilo potrebno formirati komun kot močne gospodarske in politične enote, vendar je v nekaterih primerih nastal večji odpor proti predvidenim centrom (Dornava, Borl), ki v bistvu ne predstavljajo središča za tako velika področja, kot so bila za posamezne komun predvidena. V takih primerih so volivci večinoma postavljali zahtevo, da se priključijo Ptuj, ki je že po samem predlogu komisije bil teritorialno in po številu prebivalcev precej velik (26.400 prebivalcev). Na splošno pa moramo reči, da so volivci pokazali veliko razumevanje za formiranje novih enot in njihove vsebine, obenem pa dali mnogo pripomb na samemu teritorialnemu oblikovanju komun, iz česar se je moglo videti, kakšno je dejansko razpoloženje prebivalstva in središče bodočih komun. Zato se je komisija ponovno sestala in proučila predlog za teritorialno formiranje komun na osnovi predlogov zborov volivcev s področja okraja ter tako sestavila dokončni predlog za formiranje komun, ki ga v nadaljnjem navajamo. O tem predlogu je bil na seji dne 30. januarja 1955 ob-

veščen ves OLO, nato pa tudi politični aktiv po občinah, kjer pa so obstajala še nesoglasja in nasprotujoča si mnenja, pa so bili izvedeni ponovni zbori volivcev, v dveh primerih (Marjeta, Muretnica) pa tudi anketa, da so se volivci odločili za priključitev k eni ali drugi komun. Razdelitev, kot jo predvideva zadnji predlog, je v največji meri odraz resničnih težav prebivalstva in pri tem obstajajo le manjši pomisleki, ki ne izvirajo iz stvarnih in dejanskih potreb, ampak predvsem iz ozkega lokalističnega pojmovanja posameznih ljudi, ki se sicer poslužujejo svojega družbenega položaja in skušajo z najrazličnejšimi parolami pridobiti prebivalstvo, če-

no še nadaljnje politično delo, da se stvar na tem področju od kraja razčisti. V posameznih primerih, zlasti pa tam, kjer se področje dosedanje občine, ki se v največ primerih ujema s področjem fare, se opaža vpliv po sameznih klerikalnih politikanov, češ da se občina ne sme deliti, ker se na področju druge občine ne bo smelo iti niti k maši, niti ne bodo človeka tam pokopali in podobno (Markovci). Položaj še do kraja ni razčiščen tudi na področju, ki naj bi bilo iz ljutomerskega okraja priključen komun Ormož oziroma Središče. Na tem področju komisija za formiranje komun okraja Ptuj doslej ni delala in se opira v glavnem le na podatke in mne-

1. **BORL.** Komun Borl obsega celotno področje sedanjih občin Cirkulane in Zavrt ter k. o. Stojnci in Bukovci iz sosednje občine Markovci ter k. o. Muretnici sedanje občine Gorišnica. Geografsko zajema področje spodnjega dela Haloz in dela Ptuskega polja. Področje je izrazito vinogradiškega in sadjarskega značaja poleg živinoreje, kar predstavlja glavne proizvodne panoge. To drži v precejšnji meri tudi za omenjene vasi Ptuskega polja, ki se s svojo zemljiško posejostjo zajedajo globoko v Halozo. Gospodarstvo je večinoma ekstenzivno, le socialistični obrati, ki so na tem področju, so razvili z obnovo vinogradov močnejšo proizvodnjo, dosegli so pa tudi znatne uspehe v živinoreji, čemur počasi sledi tudi privatni kmetovalec. Pomembnejših industrijskih obratov ni. Predvideni sedež predstavlja geografsko središče in so večji kraji oddaljeni od njega: Cirkulane 3 km, Zavrt 4 km, Bukovci 4 km, Stojnci 2 km, Muretnici 2 km, v polmeru pa je največja oddaljenost od sedeža 7 do 8 kilometrov. Ime sedeža bo verjetno primerneje preimenovali v Dolane, kakor se imenuje naselje, kjer bo sedež komun. Ime Borl pa ima le grad, ki je sicer v splošnem mnogo bolj znan, vendar tam ostane še nadalje letovišče, medtem ko bo sedež komun pri mostu čez Dravo, ki sam nujno predstavlja stekališče vsega predela in je zaradi tega primerno središče za prebivalstvo predvidenega območja komun. Kljub temu, da tam ni v neposredni okolici večjega naselja, pa so se doslej že uspešno utrdili nekateri obrati uslužnostnega značaja, ki služijo v precejšnji meri prebivalstvu celotnega področja.

daljeni od drugih večjih središč. Na vsem področju ima svoje površine kmetijsko gospodarstvo iz Kidričevega, medtem ko obstajata le dva manjša obrata socialistične obrti ter dva KZ, kar vse predstavlja precej skromno osnovo socialističnega gospodarstva na tem področju. V razne obrate v Kidričevem in v Ptuj ter v Mariboru pa odhaja na delo precej prebivalstva. Od predvidenega sedeža v Cirkovcih je Goriča oddaljena le 4 kilometre, Lovrenc pa 5 kilometrov, vse ostale vasi pa so med tema dvema skrajnima mejama in tako predstavljajo Cirkovci dejansko geografsko središče omenjenega področja. Glede teritorialnega oblikovanja je v Cirkovcih, Gorič in Stražgonci stvar razčiščena v Lovrencu pa obstajajo še vedno močne težnje, da bi se priključili komun Kidričeve, kamor bi se verjetno priključili tudi ves ostali okoliš, če bi bila ta formirana. Prebivalci k. o. Apače odločno izjavljajo, da se bodo priključili tja, kamor gre Kidričeve, ker se to naselje dejansko širi v novo gradnjo hiš, ki jih večinoma gradijo delavci iz tovarne Kidričeve, čeprav bi sicer bilo uместnejše tudi to k. o. priključiti komun Cirkovci.

3. **DESTERNIK.** Komun Desternik zajema celotno področje dosedanjih občin Desternik in Trnovska vas. Geografsko predstavlja to območje del Slovenskih goric in njenih pobočij v Pesniški dolini. Gospodarsko je ves predel izrazito kmetijski, proizvodnja obsega vse kmetijske panoge, vendar je zelo zastarala, zlasti po uničenju sadjarstva, ki je pred leti še predstavljalo glavni vir dohodkov ondotnega prebivalstva. Vse področje je tudi brez pomembnejše gospodarske aktivnosti v obrtnem in industrijskem pogledu. Obstaja le manjši opekarniški obrat v Janežovcih. Prebivalstvo bo vsebinsko komun v tem manjšem obsegu prej in bolj razumljelo, kot pa če bi bilo priključeno kakšnemu večjemu centru. Predvideni sedež Desternik sicer trenutno odgovarja in se prebivalci celotnega področja s tem strinjajo, vendar je nekoliko oddaljen. Od sedeža so Vitomarci oddaljeni 6 km, Trnovska vas 4 km, Janežovci 2 km, največja razdalja od sedeža pa je 10 km, kar predstavlja z ozirom na slabe komunikacijske zveze in hribovit teren precejšnjo oddaljenost. Vse to tudi ni dopuščalo, da bi se ti kraji pridružili kakš-

(Nadaljevanje na 2. strani)

»Naju zaradi miroljubnosti ne morejo uničiti.«

prav za to nimajo resne osnove. V tem pogledu je bila nekaj časa zelo ostro postavljena zahteva po komun Kidričeve, pri čemer je voditelj kampanje za to služila parola da bodo ostala komun vsa sredstva podjetij po odbitku zveznega davka na dobiček in so na ta račun delali široke programe zgradnje bodočega mesta Kidričeve. Poleg tega pa so se te parole oprijeli tudi okoliški kmetje, ki so iz vsega napravili zelo »jasen« račun tudi zase, da se bo pri tolikem denarju že leto začela regulacija Poljskave, da bo tako bogata komun vsaj manj pritiskala na izterjatev davkov, kolikor jih že znižala ne bo in podobno. V tem pogledu se je sedaj situacija na področju Dravskega polja že znatno zboljšala in so sedaj vsi, trezno misleči aktivisti iz Kidričevega spoznali neumnost takih parol in se strinjajo s priključitvijo Kidričevega k Ptuj, vendar bo potreb-

nja, ki jih v zvezi s tem prejema od OLO Ljutomer. Komisija za formiranje komun misli, da v pogledu teritorialne razdelitve ne more priti do večjih sprememb in da bo lahko v celoti med volivci utemeljila svoj predlog ter zaradi tega ni pričakovati v njem bistvenih sprememb. Komisija sama sedaj obravnava osnutek statuta za posamezne občine, ki so ga izdelali pravni strokovnjaki OLO in LOMO Ptuj po osnutku statuta za občino Kranj. Te statute bo komisija v najkrajšem času dostavila začasnim političnim vodstvom in iniciativnim odborom bodočih komun v proučevanje. Začeta politična vodstva in iniciativni odbori po predlaganih komunah bodo upostavljeni v najkrajšem času. Okrajna skupnost komun bo po sklepih komisije za formiranje komun in predlogih zborov volivcev imela 10 komun, in sicer:

V Cirkulanh bo 8. maja Občinski praznik

Kot drugje v našem okraju in naši domovini, bomo tudi v Cirkulanh imeli občinski praznik z velikimi proslavami. Januarja t. l. je bil na običnem zboru ZB NOV sprejet predlog tova, Antona Gola iz Gradišča izmed šestih predlogov, naj bi bil občinski praznik vsako leto 9. maja v spomin na borbe, žrtve in požgane domove ob umikanju bežeče, fašistične poražene vojske, ki je še na begu puščala krvave sledove in pogorišča domov zavednih ljudi. Na dan 9. maja 1945 so bile v Gradiščah zadnje borbe naših partizanskih odredov in enot JA, ki so na desnem bregu Drave podile napadače in uničevale okupatorsko svolaj. V teh borbah je padlo 7 partizanov, ki so pokopani na pokopališču v Cirkulanh. Enega izmed njih so pozneje svoji izkopali in prepeljali v Vojvodino, od koder so verjetno tudi ostali. Njihovih imen in ostalih podatkov ni bilo mogoče ugotoviti, ker pri mrtvih ni bilo

nobenih legitimacij in drugih listin ali podatkov. Njihova edinica ni pustila v Cirkulanh nikakih podatkov. Ubite so bile 3 civilne osebe, ki so sodelovale z OF v partizanskih Gradiščah in sicer: Ivan Jurgec, Ivan Brlek in Marija Tetičkovič roj. Stumberger, mat. številne družine in bivša druževna igralka. To še ni bilo dovolj. Požgali so tudi stanovanjske hiše in gospodarska poslopja v tej okolici. Zgorale je vinarja kmeta Ivana Zavca, stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje Martina Tetičkoviča, čigar žena so ubili, gospodarsko poslopje Blaža Kranjca, stanovanjska hiša z gospodarskim poslopjem Jožeta Vindiča ter hiša in 2 gospodarski poslopji rajnega Jožeta Fajferja. Daleč se je videlo teh 8 velikih požarov in še dalje razvedelo o 10 smrtnih žrtvah. Med prasketanjem min. zvižganjem krogelj in divjanjem okupatorskih hlapcev se ni dalo ničesar reševati niti rešiti, zato je vse

zgorelo. Škode še sedaj ni mogoče nadomestiti. Grobovi in žrtve še obtožujejo zločince in vse to ne more biti pozabljeno. Zato, da roke, ki obračajo mastno haloško ilovico tako težko segajo po svinčniku in peresniku, da bi zapisovale vsa minila doživljanja, ki bi se jih lahko spomneli ob prvem in vseh prihodnjih občinskih praznikih... V spomin na ta strašni dan v Gradiščah tik na pragu osvoboditve bo dan občinskega praznovanja vsako leto, edino leto bo 8. maja sporazumno z Okrajnim štabom za proslavo 10. obletnice osvoboditve. Organizacija ZB NOV Cirkulane pričakuje od bližnjih organizacij ZB NOV in društev, da za dan 8. maja t. l. ne bodo napovedovale in pripravljale svojih prireditev, da se bo lahko praznovanja v Cirkulanh udeležilo čimvečje število prebivalstva. JET.

Ali ste že naročili „Rodno grudo“ za svoje v tujini?

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani, Cankarjeva ulica 5, nas je naprosila, naj seznanimo naše bralce, da je začela izdajati glasilo »Rodna gruda«, ki ima namen prikazati našim rojakom po svetu rojstno domovino takšno, kakršna je v resnici, da čim bolj ohrani med rojaki slovenski jezik ter da čimbolj zbliža in medsebojno poveže med seboj rojake, ki danes živijo in delajo na različnih straneh sveta.

Prve številke »Rodne grude« so naši rojaki širom sveta sprejeli z velikimi simpatijami in naravnost ganljivim presenečenjem in so se oglasili iz raznih evropskih dežel in Amerike s povabljenimi pismi ljudje žuljavih rok, kjer delajo in živijo že nad 40 let.

Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano. Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano. Pri zastopniku Državne loterije in pri dijakih gimnazije ter učencih Vajenske šole dobite za ceno 50 din tomlolske kartice, s katerimi boste lahko fotografirali, pisništvo, ure, fotoaparati, drva itd. Če vam ne bo sreča naklonila tomlolskega zadetka, pa boste prišli za 50 dinarjev lahko vsaj do buteljke najboljšega vina, da si boste poplaknili suho grlo po dolgem stanju in težkem pričakovanju. Pohitite in ne boste se kesali! Pri nakupu tomlolskih kartic pa boste imeli tudi prijetno zavest, da boste omogočili ptujski mladini potovanje širom po naši domovini.

Prve številke »Rodne grude« so naši rojaki širom sveta sprejeli z velikimi simpatijami in naravnost ganljivim presenečenjem in so se oglasili iz raznih evropskih dežel in Amerike s povabljenimi pismi ljudje žuljavih rok, kjer delajo in živijo že nad 40 let.

Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano. Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano. Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano. Naročila in sporočila svojih želja pošljite na naslov Slovenske izseljenske matice v Ljubljano.

Tombola Ferialnega saveza

Samo še dobra dva tedna nas ločita od tomlolske Ferialnega saveza, ki bo 3. marca 1955 ob 14. uri v Ptuj na Titovem trgu. Pri zastopniku Državne loterije in pri dijakih gimnazije ter učencih Vajenske šole dobite za ceno 50 din tomlolske kartice, s katerimi boste lahko fotografirali, pisništvo, ure, fotoaparati, drva itd. Če vam ne bo sreča naklonila tomlolskega zadetka, pa boste prišli za 50 dinarjev lahko vsaj do buteljke najboljšega vina, da si boste poplaknili suho grlo po dolgem stanju in težkem pričakovanju. Pohitite in ne boste se kesali! Pri nakupu tomlolskih kartic pa boste imeli tudi prijetno zavest, da boste omogočili ptujski mladini potovanje širom po naši domovini.

Obiščimo razstavo Kmetijsko-gospodarske šole

Kmetijsko-gospodarska šola v Ptuj bo zaključila pouk v tekočem tednu. Učenke z veseljem in pridnostjo pripravljajo vse potrebno za razstavo kuharskih izdelkov in ročnih del, ki bo odprta dne 20. marca 1955 od 8. do 12. ure. Vabimo vse, ki se za napredek naše kmetijske mladine zanimajo, da si ogledajo razstavo, ki bo v prtiličju osnovne šole v Ptuj. Upraviteljstvo kmet. gosp. šole v Ptuj.

Dokončni predlog nove upravno-teritorialne ureditve na področju ptujskega okraja

(Nadaljevanje s 1. strani)

nemu večjemu centru, kar bi vsebinsko in gospodarsko v bodoči ureditvi bolj odgovarjalo.

4. GORIŠNICA. Komuna Gorišnica zajema celo področje sedanjih občin Gorišnica brez katastrske občine Muretinci. Večji del občine Podgorci brez k. o. Vičanci, Sodinci in Senešci, k. o. Polenci, k. o. Slomi in k. o. Preradi iz občine Polenski ter k. o. Preradi, Sobetinci in Borovci iz občine Markovci. Geografsko predstavlja srednji del Ptujkega polja ter obronke Slovenskih goric. Gospodarsko predstavlja v bistvu poljedelstvo in živinorejo, le delno vinogradništvo in sadjarstvo. Na tem področju je eno kmetijsko gospodarstvo, sicer pa razen kmetijskih zadrug ni pomembnejšega niti industrijskega niti obrtnega podjetja socialističnega značaja. Precejšnje stvelo prebivalcev odhaja na delo v industrijske obrate Ptuja in Kidričevega. Gorišnica predstavlja naravno središče tega področja, kjer se z ozirom na bogato kulturno in politično aktivnost ljudje radi zbirajo. Prav tako je Gorišnica geografsko središče in imajo do nje najoddaljenejši kraji le 5 do 6 km. Teritorialno oblikovanje komune je v bistvu zaključeno in po prebivalstvu odobreno iz izjemo Prvencev, Sobetincev in Borovcev, ki imajo skupno le 627 prebivalcev in kažejo močno težnjo, da bi se priključili Ptuj, to pa predvsem zaradi dejstva, da gre k Ptuj, že precejšen del njihove dosedanje občine Markovci. Z ozirom na to, da pa imajo tudi tri kraje v Gorišnici bližje kot v Ptuj in pa ugodne komunikacijske zveze, misli komisija da resnejših argumentov za priključitev k Ptuj nimajo.

5. JURŠINCI. Komuna Juršinci obsega celotno sedanjo občino Juršinci ter k. o. Hlapenci (del), Polenski, Polenci (del) in Bratistavlci iz dosedanje občine Polenski. Geografski predstavlja to področje del Slovenskih goric, ki se proti zahodu spuščajo v Pešniško dolino. Gospodarsko je predel precej zaostal, bistveno gospodarsko panogo predstavlja vinogradništvo in sadjarstvo ter vzporedno živinorejo, vendar je vse potrebno temeljite obnove. Na področju je eno kmetijsko gospodarstvo, ki je bilo formirano iz zemljišč zemljiškega sklada in zaradi tega še ni pokazalo pomembnejših uspehov. Drugih socialističnih obratov, razen dveh kmetijskih zadrug, ni. Juršinci za navedeno pod-

ročje predstavljajo primerno središče, saj ima večina krajev in zaselkov do sedem do 7 km, vendar predstavlja že to zaradi slabih komunikacijskih zvez in hribovitega terena precejšnjo oddaljenost, kar je tudi v veliki meri vzrok, da se prebivalstvo ni hotelo vključiti v eno izmed večjih komun. S takim obsegom komune se prebivalstvo strinja in je s tem njeno teritorialno oblikovanje zaključeno, obstaja pa možnost, da bi se k tej občini priključile še k. o. Rucmanci in k. o. Trnovci dosedanje občine Kostanj iz Ljutomerskega okraja.

6. LEŠJE. Komuna Lešje obsega celotno področje dosedanjih občin Lešje, Makole in Zetale ter predstavlja geografsko tkz. gornje Haloze. V gospodarskem pogledu je to izrazit živinorejski gozdarski okoliš, medtem ko se ostale kmetijske panoge razvijajo le ekstenzivno. Pomembno gospodarsko osnovo tej komuni dajejo obe tovarni v Majšperku in kmetijsko gospodarstvo Stattenberg. Poleg tega obstaja še nekaj manjših industrijskih in obrtnih obratov socialističnega značaja. Prebivalstvo je politično aktivno, kolikor vpliva na njegov dvig industrija, kjer je zaposlen skoraj iz vsakega gospodinjstva po en član. Pomembnejši kraji so od Lešja oddaljeni: Zetale 10 km, Stoperke 7 km, Makole 6 km, Ptujška gora 7 km, medtem ko so nekateri manjši zaselki oddaljeni tudi preko 15 kilometrov, pri čemer je računati še na slabe komunikacijske zveze in težko prehodni teren. Pri vsem pa je poudariti, da se prebivalstvo s predvidenim sedežem komune in njenim območjem popolnoma strinja in da je ta komuna od početka vseh razprav ostala v celoti nespremenjena in ustaljena.

7. ORMOŽ. Komuna Ormož obsega celotno področje sedanjih občin Ormož ter k. o. Vičanci, Sodinci in Senešci iz dosedanje občine Podgorci ter del občine Vinski vrhovi, brez k. o. Hermanci in Ilovci, del občine Ivanj-kovci brez k. o. Zerovinci in Plešivica ter celotno občino Kostanj, kolikor se ne bi v nadaljnji razpravi k. o. Rucmanci in Trnovci odločili za komuno Juršinci. Geografsko obsega to področje jugovzhodni predel Slovenskih goric južno od ščavniske razvodnice ter se na jugu spušta v Dravsko dolino. Gospodarsko predstavlja vinogradništvo in sadjarstvo, uspešno pa se razvija tudi živinoreja in ostale

kmetijske panoge. Na celotnem področju so tri kmetijska gospodarstva socialističnega sektorja, v samem Ormožu pa tudi nekaj manjših industrijskih in obrtnih obratov socialističnega sektorja. Ormož sam ne predstavlja v tolikšni meri geografskega središča, vendar pa pomembno stekališče komunikacijskih zvez celotnega področja. Večji kraji so od Ormoža oddaljeni: Kostanj 10 km, Ivanjovci 8 km, Miklavž

da se v komuno Ormož ne bi vključile k. o. Zerovinci in k. Plešivica, ki se po svoji konfiguraciji zajedata kot škornja glavica v področje, ki ga zavzema komuna Ormož. Okrajna komisija misli, da je treba tudi ti dve k. o. vključiti v komuno Ormož, saj ležita na desni strani mursko-dravske razvodnice imata pa sicer v Ljutomer nekoliko bližje vendar pa naravnije komunikacijske zveze proti Ormožu.

Ptuj, sedež Zveze komun

7 km, Velika Nedelja 3 km, medtem ko dosega oddaljenost v polmeru od Ormoža tudi v posameznih primerih preko 15 kilometrov. Kar se tiče teritorialne zaokrožitve komune Ormož, je na področju okraja Ptuj popolnoma razčiščena, mislimo pa, da v največji meri tudi na področju, ki se bo v to komuno vključilo iz okraja Ljutomer, saj je prebivalstvo navajeno na Ormož kot tradicionalni manjši center (bivši sodni okraj, bivša meščanska šola, vinarska zadruga, obrtno uslužnostna in trgovska dejavnost). Okraj Ljutomer predlaga,

8. PTUJ. Komuna Ptuj obsega celotno sedanjo občino Ptuj, Hajdino, Grajeno, ter dele dosedanjih občin Starše brez k. o. Loka in k. o. Marjeta, Markovci s k. o. Markovci, Nova vas in Zabovci ter Lovrenc s k. o. Apače. Geografsko predstavlja ta kotlina naravno zaledje mesta Ptuja, ki posega deloma v Dravsko-ptujsko polje, deloma pa v Slovenske gorice. Z ozirom na težnje prebivalstva, predvsem pa na samo formiranje komun na ostalem področju okraja, se je komuna Ptuj morala razširiti v nekaterih primerih preko naravnega kroga,

ker posameznih okrajev ni bilo mogoče usmeriti v kakšno drugo komuno. Gospodarsko moč tega področja predstavlja industrijska in obrtna proizvodnja v mestu Ptuj in v Kidričevem, prav tako pa tudi izrazito poljedelsko in živinorejsko področje Dravskega polja, medtem ko je gospodarska struktura področja Slovenskih goric, ki se vključuje v komuno Ptuj, enaka ostali strukturi Slovenskih goric v okraju. Za vse te kraje predstavlja Ptuj, sveda tudi za širše območje gospodarsko, kulturno in zdravstveno središče in je navezanost tega predeja na Ptuj razumljiva. V industrijskih obratih Ptuja in Kidričevega je zaposleno okrog 2000 produktivnih delavcev ki v velikem številu stanujejo na področju, ki ga zajema predvidena komuna. Teritorialno oblikovanje te komune v razpravah v volivci je dognano v celoti na področju občin Grajeno in Rogoznica, na ostalih področjih pa obstajajo še nekateri pomisleki, o katerih je že uvodoma govor. V Kidričevem, kamor težijo tudi nekatere vasi z Dravskega polja, ki pa se strinjajo s tem da gre do k Ptuj, kolikor Kidričevemu ne uspe, da dobi svojo komuno, vidnejši in treznejši ocenjevalci situacije in večina aktivistov priznava, da spada ta industrijski center k Ptuj, kamor ga vežejo gospodarski, kulturni in zdravstveni interesi. Razen tega obstajajo še težnje, da bi se osamosvojila tudi občina Starše, ki bi eventualno tudi lahko pritegnila k o. Slovenja v dosedanje občino Hajdino. Komisija meni, da to komuno ne bi bilo umestno spovati, ker se je k. o. Marjeta odločila, da gre h komuni Rače, medtem ko bo k. o. Loka po izvedeni anketi verjetno prešla k Mariboru. Teno. Z ozirom na to, da v teh dveh vaseh prevladuje delavski življenjski slog, bo končna odločitev padla v korist Maribora in zato teh k. o. v našem predlogu ne predvidevamo. Tendence, da se ne bi razvila sedanja občina, za čemer stoji predvsem nekateri lokalni politiki s parolo, naj se ne trga fara obstaja tudi v občini Markovci, kjer so se v treh vaseh — Zabovcih, Markovcih in v Novi vasi izrazili za priključitev k Ptuj. Komisija vseh teh predlogov ni upoštevala in meni, da je treba komuno Ptuj zaokrožiti v predvidenem obsegu, v nadaljnji politični akciji pa jo tudi, med prebivalci utemeljiti. Od predvidenega sedeža komune v Ptuj, so oddaljeni: Kidričevo 7 km, Prepolje 9 km, Starše 12 km, Vurberk 14 km, Dorna-

va 6 in Markovci 6 kilometrov. Posamezni najoddaljenejši kraji imajo do sedeža komune do 15 kilometrov, ti pa so na področju Slovenskih goric, ki jih glede na konfiguracijo terena nikakor ni bilo mogoče usmeriti drugam. Poudariti pa je potrebno, da imajo vsi kraji ugodne zveze s Ptujem z najrazličnejšimi prometnimi sredstvi.

9. SREDIŠČE. Komuna Središče obsega celotno sedanjo občino Središče in večji del občine Kog brez k. o. Gomile, ki pride h komuni Ljutomer. Geografsko predstavlja to področje skrajni vzhodni konec Slovenskih goric, ki se spuščajo proti dolini Drave. Predel je gospodarsko močno razvit v vseh panogah kmetijstva, pomembna pa je tudi drobna industrijska in obrtna dejavnost v Središču, ki služi potrebam neposrednega okolja, pa tudi nekaterim vsem preko republiške meje. To dejstvo in bogata kulturna in napredna politična tradicija, ki jo ima Središče, opravičuje, da v Središču ustvarimo tudi razmeroma majhno komuno. Kar se tiče občine Kog, stvar še ni do kraja razčiščena, vendar mislimo, da se bo celotna občina priključila h komuni Središče, kamor tudi spada po svojih komunikacijah ter gospodarskih in kulturnih težnjah, čeprav sta se doslej izrecno za Središče izrekli le dve vasi, to je Vitan in Vodranci, medtem ko ostale vasi po poročilih iz okraja Ljutomer težijo bolj k Ormožu. Komisija misli, da je treba s prebivalstvom omenjenih vasi še razpravljati in jih priključiti h komuni Središče. Najoddaljenejši kraji od Središča imajo 8 km, medtem ko bi imeli do Ormoža 18 in še več kilometrov.

10. VIDEM. Komuna Videm zajema celotno področje dosedanjih občin Videm, Leskovec in Podlehnik. Geografsko predstavlja srednje Haloze ob dveh dolinah, ki se sekata na področju občine Videm. Kolikor v to področje pade tudi del Dravskega polja, je iz gospodarskih razlogov razumljivo, saj se zemljiška posest s tega področja zajed globoko v Haloze. V gospodarstvu predstavlja najpomembnejšo panogo vinogradništvo, ki je zlasti na socialističnem sektorju že dokaj obnovljeno in oskrbovano po modernih principih, medtem ko je v privatnem sektorju v večji meri potrebno temeljite obnove. Pomembnejši industrijskih in obrtnih obratov socialističnih (Nadaljevanje na 3. strani)

Pregledna karta

okraja Ptuj

Merilo = 1:100.000

OLO Ljutomer

LR Hrvatska

— meje občin/komun
• sedež občine/komune
/// naselja neregistrirana

Dokončni predlog

(Nadaljevanje z 2. strani)

stičnega sektorja ni, vendar se del prebivalstva že odteguje na delo v industrijske obrate Ptuija in Kidričevega, v manjši meri pa tudi v Maribor. Večji kraji so oddaljeni od Vidma: Podlehnik 6 km, Leskovec 5 km, medtem ko se teritorij zajeda v skrajni oddaljenosti tudi do 15 km, vendar so to večinoma obrobni, redko naseljeni kraji občine Podlehnik ob hrvaški meji. Prebivalstvo se z obsegom predvidene komune v celoti strinja na področju sedanjih občin Videm in Leskovec, v manjši meri pa obsegajo še težnje v občini Podlehnik da bi se kot komuna osamosvojila. Komisija misli, da bi bila v tem obsegu komuna premajhna in da bi bila gospodarsko neutemeljena ter zaradi tega težnji ni mogla upoštevati.

Komisija za formiranje komun je na svojem zasedanju dne 14. marca 1955 gornji predlog še enkrat obravnavala, dala nanj pripombe, kot so iznesene v poročilu in misli, da lahko služi kot dokončen predlog ne glede na pomisleke, ki v posameznih primerih še obstoje.

Ing. Zorec Egon:

Čas za čiščenje

sadnega drevja
bo letos kratek

Milo januarsko in delno februarско vreme je nudilo dovolj priložnosti za čiščenje sadnega drevja. Vendar so mnogi sadjarji to priložnost zamudili. Glede na letošnje pozno pomlad obstaja nevarnost, da bo ostal marsikakšen sadovnjak neočiščen.

Pri čiščenju sadnega drevja, se delajo čisto napake, ki niso lahko usodnega pomena samo za pridelek temveč tudi za drevesa sama. Največkrat se očisti drevje preveč površno. Kaj je prava prava čiščenje sadnega drevja? To je predvsem razredčevanje drevesne krošnje, odstranjevanje odvisnih vej, rez in krašanje vej ter čiščenje stare drevesne skorje. Prvenstveno je treba odstraniti vse suhe, bolne, nalomljene in močno poškodovane veje. Prav tako pa tudi tiste, ki se križajo, navpične veje, veje, ki rastejo v krono ali počež in končno tiste, ki visijo preveč k tlom. Da bo krona dovolj zračna in redka, je treba tu in tam odstraniti ali skrajšati kakšno pregosto vejo ne glede na njeno lego. Kjer drevje že dolgo ni bilo čiščeno, ne smemo vsega dela opraviti ob enem, temveč postopoma v nekaj letih, ker bi se pojavili na drevesu nešteti vodeni poganjki, drevo pa bi oslabele in manj rodilo. Veje moramo redčiti torej previdno, razen tega je bolje pustiti kakšno vejo, kakor krono ogoliti in zmanjšati pridelek.

Važno je tudi, kako veje obrežemo, da ne ostane štrcelj, ki ovira celjenje ran in povzroča trohnenje v notranjost. Tudi pregloboko rezati ni dobro, ker se s tem poveča površinska rana. Včasih vodne poganjke tudi izkoristimo, da jih primerno obrežemo in spremenimo v koristne veje vendar to le v primeru, če so ostale veje takšne, da jih je treba odstraniti. V tem primeru nam služijo poganjki, ki rastejo ob boku vej, skrajšamo pa jih na eno samo oko.

Sele popolnoma očiščeno in pripravljeno drevo ob ugodnem vremenu škropimo. Poleg znanih škropliv (kreosan, rumesan) se zelo dobro obnese tudi žvepleno-apneni brozga. Za zimsko škropljenje jo uporabljamo v 20% raztopini.

Sadjarji bodo morali letos z deli pohiteti, ker bo ostalo za sadno drevje zaradi drugih nujnih del spomladi le malo časa.

Zanimivi živnoredski predavanja s filmi v Ormožu in Središču

Na področju Kmetijske zadruge Središče in Kmetijske zadruge Ormož je živnoredska organizacija zajela največ živnoredcev. V tem predelu so kmetje v resnici dobri živnoredci, kar dokazuje dobra nega in ljubezen do živine. To je uvidel tudi Državni zavarovalni zavod, zato je pod posebno ugodnimi pogoji zavaroval vso rodovniško govedo članov KZ Središče in KZ Ormož. Zavarovanje goved v okviru Kmetijske zadruge pa pripravljata tudi Kmetijska zadruga Obrež, ki je do sedaj še stala ob strani.

Državni zavarovalni zavod priredil za živnoredce tega področja posebno predavanje s filmi. V Ormožu bo živnoredski filmski predavanje v nedeljo, 20. t. m., ob pol 9 uri v dvorani živnoredskega doma v Ormožu in istega dne popoldne ob pol 2 uri v Središču v domu »Partizana«. Predavali bo-

Pregled teritorialne razdelitve OLO Ptui

Tek. št.	Bodoče nove občine s sedanjim občinam	Površina v ha	Prebivalci				Kmetijska gospodarstva				Sole				Zdravstvene ustanove		KZ
			vsi	ind	kmet.	obr	ost	vsa	socialistična KG	KD7	driv	vse	osn	gim.	strok	Bol	
1	Borj Cirkulane Zavrč Markovci (del) Gorišnica (de')	3216 1944 1172 353	3218 1975 1621 464	307 71 142 58	2624 1732 1389 286	83 34 30 20	204 138 60 100	681 421 307 69	1 1 — —	— — — —	690 420 307 69	2 1 — —	1 1 — —	— — — —	— — — —	1 — — —	1 1 1 1
	Skupaj:	6685	7278	578	6031	167	502	1488	2	—	1486	3	2	1	—	—	4
2	Cirkovec Cirkovec Lovrenc (del) Gorica Stražgonjca	3033 1760 560 607	1885 1197 411 413	321 257 70 90	1284 760 256 223	94 58 25 30	186 122 60 70	430 298 80 109	— — — —	— — — —	430 298 80 109	1 2 — —	1 1 — —	— — — —	— — — —	— — — —	2 1 — —
	Skupaj:	5960	2906	738	2523	207	438	917	—	—	917	3	2	1	—	—	3
3	Desternik Desternik Trnovska vas	3591 2994	2913 2113	243 117	2374 1795	90 79	206 122	649 456	— 1	— —	649 455	1 2	1 2	— —	— —	— —	1 2
	Skupaj:	6585	5026	360	4169	169	328	1105	1	—	1104	3	3	—	—	—	3
4	Gorišnica Gorišnica Podgorci (del) Markovci (del) Polensak (del)	3225 1564 579 1030	3750 1606 619 617	599 204 53 35	2482 1225 482 523	203 45 37 9	466 132 47 50	790 374 136 122	1 — 1 —	— — — —	789 374 136 122	2 1 — —	1 1 — —	— — — —	— — — —	— — — —	4 1 1 1
	Skupaj:	6398	6592	891	4712	294	695	1422	2	—	1420	3	2	1	—	—	7
5	Juršinci Juršinci Polensak (del)	4290 1126	3420 836	162 40	3032 722	60 23	166 51	764 196	1 —	— —	763 196	1 1	1 1	— —	— —	— —	1 —
	Skupaj:	5416	4256	202	3754	83	217	960	1	—	959	2	2	—	—	—	1
6	Lešje Lešje Makole Žetale	7948 3695 3796	5214 2729 2212	1432 421 112	1107 1967 1913	161 97 36	514 244 151	893 552 411	— 1 —	— — —	893 551 411	5 2 1	4 1 1	1 — 2	— — —	2 1 1	3 1 1
	Skupaj:	15439	10155	1965	6987	294	909	1856	1	—	1855	8	6	2	—	—	5
7	Ormož Ormož Podgorci (del) Kostanj Ivanjkovec (del) Vinski vrhovi (del)	5337 1068 3805 2464 1647	5338 935 2956 3041 1838	986 99 31 42 24	3001 710 2573 2575 1569	424 31 121 113 82	927 95 131 311 163	1061 199 608 598 465	1 — — 1 1	1 — — — —	1059 199 608 597 464	4 1 2 2 1	3 1 1 2 1	— — — — —	— — — — —	1 — 1 1 —	2 — 2 — 1
	Skupaj:	14321	14108	1182	10428	771	1727	2931	3	1	2927	10	8	2	—	1	5
8	Ptuj Ptuj Hajdina Grajena Rogoznica Starše (del) Markovci (del) Lovrenc (del)	2009 3573 2509 3159 2101 1412 561	8324 5163 2097 4290 1936 1459 659	2845 2021 269 892 620 266 197	977 2021 1505 2379 1061 989 378	1167 234 110 324 81 69 24	3335 604 213 695 174 135 60	649 783 432 861 447 282 88	2 1 — 1 1 — —	2 — — — — — —	645 782 432 860 447 282 88	6 3 2 1 1 1 —	2 2 — 1 1 — —	1 1 — — — — —	3 — — — — — —	1 — — — — — —	3 2 1 4 1 — —
	Skupaj:	15324	23928	7393	9310	2009	5216	3543	5	2	3536	14	9	2	3	1	11
9	Središče Središče Kog (del)	3270 1211	2457 1221	372 24	1498 1079	220 35	367 83	591 287	1 —	— —	590 287	2 2	1 1	1 1	— —	— —	1 1
	Skupaj:	4481	3678	396	2577	255	450	858	1	—	857	4	2	2	—	—	3
10	Videm pri Ptuj Videm Leskovec Podlehnik	4270 2848 4564	3802 2271 3207	422 166 136	2801 1945 2777	223 30 56	356 130 238	823 444 642	1 — 1	— — —	822 444 641	2 1 3	2 1 3	— — —	— — —	— — —	2 1 1
	Skupaj:	11682	9280	724	7523	309	724	1909	2	—	1907	6	6	—	—	—	4
Rekapitulacija																	
1	Borj	6685	7278	578	6031	167	502	1488	2	—	1486	3	2	1	—	—	4
2	Cirkovec	5960	2906	738	2523	207	438	917	—	—	917	3	2	1	—	—	3
3	Desternik	6585	5026	360	4169	169	328	1105	1	—	1104	3	3	—	—	—	3
4	Gorišnica	6398	6592	891	4712	294	695	1422	2	—	1420	3	2	1	—	—	7
5	Juršinci	5416	4256	202	3754	83	217	960	1	—	959	2	2	—	—	—	1
6	Lešje	15439	10155	1965	6987	294	909	1856	1	—	1855	8	6	2	—	—	5
7	Ormož	14321	14108	1182	10428	771	1727	2931	3	1	2927	10	8	2	—	1	5
8	Ptuj	15324	23928	7393	9310	2009	5216	3543	5	2	3536	14	9	2	3	1	11
9	Središče	4481	3678	396	2577	255	450	858	1	—	857	4	2	2	—	—	3
10	Videm pri Ptuj	11682	9280	724	7523	309	724	1909	2	—	1907	6	6	—	—	—	4
	Skupaj:	92291	88207	14429	58014	4558	11206	16989	18	3	16968	56	42	11	3	2	15

Zaključek tečaja RK

1	Borj	6685	7278	578	6031	167	502	1488	2	—	1486	3	2	1	—	—	1	4
2	Cirkovec	5960	3906	738	2523	207	438	917	—	—	917	3	2	1	—	—	—	3
3	Desternik	6585	5026	360	4169	169	328	1105	1	—	1104	3	3	—	—	—	3	
4	Gorišnica	6398	6592	891	4712	294	695	1422	2	—	1420	3	2	1	—	—	7	
5	Juršinci	5416	4256	202	3754	83	217	960	1	—	959	2	2	—	—	—	1	
6	Lešje	15439	10155	1965	6987	294	909	1856	1	—	1855	8	6	2	—	—	5	
7	Ormož	14321	14108	1182	10428	771	1727	2931	3	1	2927	10	8	2	—	—	4	
8	Ptuj	15324	23928	7393	9310	2009	5216	3543	5	2	3536	14	9	2	3	1	11	
9	Središče	4481	3678	396	2577	255	450	858	1	—	857	4	2	2	—	—	3	
10	Videm pri Ptuj	11682	9280	724	7523	309	724	1909	2	—	1907	6	6	—	—	—	4	
Skupaj:		92291	88207	14429	58014	4558	11206	16989	18	3	16968	56	42	11	3	2	15	

IZ SREDIŠČA

Priprave za občinski praznik

V zadnjih dneh so ponovno napredovale priprave za občinski praznik 11. aprila. Tako je že podrobno pripravljen spored kulturnih prireditev, pa tudi glede prikaza gospodarskega na-

predika v kraju so priprave že precej napredovale. Ob zadnjem obisku živnoredskih strokovnjakov iz Ljubljane je bilo ugotovljeno, da je na središčem področju najboljša goveja živina pilingavske pasme v državi in temu primerno bo tudi živnoredska razstava. Predvidevajo, da bo razstavljenih okrog 120 glav, izključno rodovniške živine. Pa tudi druge gospodarske veje se živahno pripravljajo, posebno obrtniki, ki bodo razstavljal skoraj vsi.

Priprave pa so zajele tudi vso ostalo prebivalstvo, saj številki 246 izgnanih in 96 padlih borcev in talcev ponazarjajo odnos prebivalstva do sovražne okupacije, kakor sedaj do praznovanja ljudske zmage nad vsem sovražniki.

Občni zbor Društva prijateljev mladine

V nedeljo 13. marca t. l. je središče Društvo prijateljev mladine polagalo obračun svojega lanskega dela. Ob tej priložnosti se je bolj kot sicer opazilo še zdalo premalo zanimanja Središčanov za vzgojne probleme, katerih reševanje v večji meri prepuščajo izključno šoli. Kljub temu da je otrok le manjši del časa pred učiteljevim očmi, mnogo večji pa pred očmi staršev. Zato pa je tudi potrebno, da ti posvetijo več

zanimanja vzgojnemu problemu, kot so ga do sedaj. Seveda je to brez sodelovanja v DPM in ne da bi obiskali vzgojno predavanja, popolnoma nemogoče.

Zaključek tečaja RK

Pred kratkim so zaključili v Središču tečaj Rdečega križa za dekleta, ki ga je obiskovalo 45 deklet. Tečaj so ves čas trajanja obiskovale vse tečajnice, da izostankov praktično sploh ni bilo. Na tečaju so predavatelji iz učiteljskega kolektiva zdravniškov, dr. Neudauer in bolnišniška sestra tov. Kukovčeva s pomočjo voditeljice tečaja tov. Stokljive obravnavali vsa vprašanja, ki jih mora obvladati sodobna žena, mati in gospodinja, poleg tega pa še vprašanja s področja nujenja prve pomoči, kar je tudi vsakdanja potreba sodobnega človeka. Tečaj so obiskali zastopniki Rdečega križa iz Ptuija in zastopniki Centralnega odbora Rdečega križa iz Beograda, ki so dekleta podrobno spraševali o raznih problemih ter se prepirali o visoki kvaliteti predavanj in obširnemu splošnemu znanju tečajnic, kot ga po priznanju gostov samih niso pričakovali.

Dekleta so za zaključek pripravila zakusko ter nanjo povabile svoje goste, ki pa so označili tečaj za zgled kakršni bi naj tečaji bili tudi drugje.

Upravni odbor izvoznega podjetja »PERUTNINA«, Ptuj razpisuje sledeča mesta za:

1. GLAVNEGA KNJIGOVODJO — kontista
2. FINANČNEGA KNJIGOVODJO
3. SEKRETARJA PODJETJA
4. TEHNIČNEGA OBRATOVOVODJO

Pismene ponudbe poslati na upravo podjetja z navedbo kvalifikacije in prakse do 31. marca 1955. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj ali po dogovoru.

IZ MURETINC

Zadnje puste dni smo tukaj koristno izrabili. Pobrali smo članarino in z veseljem ugotovili, da se je število članov SZDL povečalo čeprav je tukaj več društev, ki snubijo članstvo (IZUD, Rdeči križ, Prostovoljno gasilsko društvo). Tukaj je malo hiš, v katerih ne bi mlado in staro segalo po knjižnici naše knjižnice in zato ni čudno, da so nekateri lepše knjige že 2-3-krat prebrali. Dovolj časa smo tudi imeli za razmišljanje, kdo nam naj pomaga povečati število članov. Knjižnica KZ s 600 knjigami več tudi ne zadošča, ko pa je na knjižnem trgu vedno več strokovnih knjig, ki so potrebne in koristne našim kmetovalcem.

S časom rastejo tudi naše potrebe. Kinoprojektor, kino-

projektor, kinoprojektor... To je vedno glasnejša zahteva naših ljudi. Vsaj bi radi gledali filme, le kdo naj zbere in žrtvuje za to nekaj milijončkov. Sami zmoremo nekaj, vsega pa ne. Mogoče bodo pri letošnjem proračunu v okrajni skupščini mislili tudi na kinoprojektorje? KZ Muretinci je sedaj naša dobra mati. Vedno se rad obračamo nanjo in sprašujemo, koliko je že privarčevala za nas vse, da bomo lahko za nas vse nekaj kupili. Toda tudi v njeno blagajno dinarčki počasi teko.

Skoraj bi pozabili omeniti naše vrle gasilce, ki so se na zboru pomenili o bodočem delu in se že pridno pripravljajo na Okrajni gasilski festival v Ljutomeru ter na gasilske dni v Varaždinu.

S p o d e l e l j a

V Podlehniku postaja živahneje, odkar je odprta nova dvorana

Pred kratkim se je uresničila večletna želja naprednejših prebivalcev podlehnškega področja Halož, da bi postopoma uredili notranjost tamkaj stojčega zadružnega doma in da bi imel Podlehnik več možnosti kulturnega udejstvovanja kot doslej, ter da ne bi več zaostajal za kraji, ki jim že dolgo koristijo novopostavljeni zadružni domovi (Rogoznica, Gorčnica, Muretinci, Velika Nedelja Lovrenci), kjer se že dolgo zbira mlado in odraslo na raznih prireditvah.

Nedelja, 6. marca t. l., bo ostala za sedanjim in poznejšim rodovitev dvorane, na katero so se Podlehnitani pod okriljem novoustanovljenega Kulturno-prosvetnega društva dobro pripravili. Kljub visokim in neizhojenim snežnim potem in slabemu vremenu je dvorana napolnila okrog 700 mladine in odraslih, ki jih je zanimalo, kako se bodo držali prvi na odru članj godbe na pihala in tamburaši, mešani pevski zbor in šolarji z Rodnega vrha. Po vsej okolici se je pred otvoritvijo dvorane namreč razvedelo, da se vsi vneto pripravljajo na prvi nastop.

Za otvoritev dvorane so množični govorili: tov. Kozel Franc v imenu odbora za graditev zadružnega doma, tov. Otorepec v imenu odbora SZDL, republiški poslanec Miro Bračič in predsednik OLO tov. Lojze Franjež, ki so se skupno s tov. Stanetom Staničem, zastopnikom Ljudske prosvete, udeležili te podlehnške slovesnosti. Vsi so poudarili velik pomen kulturnega udejstvovanja našega delovnega ljudstva in splošnega prosvetljenja ter so želeli Kulturno-prosvetnemu društvu in množičnim organizacijam ter njihovim odborom na tem delovnem področju mnogo uspehov.

Vsi nastopajoči, to je godba na pihala, tamburaši, mešani pevski zbor in šolarji z Rodnega vrha so bili za skupne in posamezne točke deležni vsega priznanja navzočih, ki so bili resni in so se tudi od srca nasmejala kot n. pr. Toplakomemu Franceku in Vindševemu Jožku, ki sta samostojno nastopala v zabavnih vlogah. Vsi od male pevke Beloglavčeve do 80-letnega godbenika Spraha (Vevrček) Jakoba skupno z dirigentom tov. Fegušem tov. Beloglavcem in tov. Ostercem

so se na odru res izkazali in jim s tega mesta izrekamo vse priznanje.

Novoustanovljeno Kulturno-prosvetno društvo Podlehnik je navezalo stike z bližnjimi podobnimi društvi in s ptujskim gledališčem, da bo nov podlehnški oder pogosto zaseden, kar s haloški ljudje zelo želijo.

V razgovoru s tamkajšnjimi funkcionarji po slovesnosti, ko

se je v dvorani vrtilo od veselja in dobre volje, so mi ti povedali, da bi nadaljnja dovršitev tega doma stala še okrog 6 milijonov in da se bodo v bodoče skupaj prizadevali, da bo dom urejen in da bo dobil tudi kino-aparaturu ter upajo, da bodo tozadevno, naleteli povsod na odobravanje in pomoč, brez katere sami tega načrta ne bi mogli dovršiti.

V. J.

IZ MARKOVEC

Debeli plast snega je omogočila zadnje dni tudi markovskim smučarjem nekoliko veselja zabave in športa, ki je priljubljen zlasti pri pionirjih in mladincih.

V nedeljo, 13. marca t. l., je bilo smučarsko tekmovanje po belih poljanah. Ker ni hribov, so se smučarji pomerili samo v tekih. Prvi so teki mlajši pionirji na 800 m. Zmagal je Konrad Cvetko iz Markovec, sledila pa sta mu Viktor Galun in Franc Meglič iz Markovec. Pri teku na 1000 m, ki je bil za starejše pionirje, je zmagal Franc Meglič pred Jankom Rožmarinom iz Markovec in pred Francem Horvatom, ki sta dosegla drugo in tretje mesto.

Zadnji so teki mladinci, od katerih je bil prvi Viktor Strelec iz Prvenc, drugi Jože Golob iz Strelec. Mladinci so teki na 2000 m. Prvi zmagovalec so dobili praktične nagrade.

Pogoji za tekmovanje niso bili najpovoljnejši. Sneg je bil južen in je oviral tekmovalce. Sodeč ovalo je kljub temu 25 pripadnikov DTV »Partizan«.

Ta tekma je uspela med drugim tudi v tem, da je privabila nove člane v društvo »Partizan« in jih odtegnila vplivu posameznikov, ki jim je telesno-vzgojno delo tuje, zato pa zapravljajo čas pri kartanju in drugi neprimerni zaposlitvi v prostem času.

Iz Leskovca

V nedeljo, 20. marca t. l., bo v Leskovcu obhajal 80-letnico Rudolf del Negro, rojen 20. marca 1875 v Mozirju pri Celju, kjer je obiskoval osnovno šolo. Že z osmimi leti je prišel v Leskovec, kjer je neprestano bival doslej.

Kljub visoki starosti se še dobro drži in opravlja vsa domača dela in je še vedno dobro razpoložen ter dobre volje.

V prvi svetovni vojni je postal invalid, ko je delil težave z rojaki na frontah na Italijanskem in v Galiciji.

Sorodniki, znanci in prijatelji mu želijo ob tem jubileju mnogo zdravja in moči in da bi uškal še lepo število let.

Iz Ključarovcev

Ljudi iz Ključarovcev zelo zanima, kako bo v bodočnosti rešen problem izsuševanja doline Lešnice, ob kateri je več kvadratnih kilometrov zamočvirjene zemlje, na kateri zraste nevaljetna krma. Že leta 1953 v jeseni so neki strokovnjaki iz Ljubljane proučevali teren in še sedaj nič ni znano, kakšni so bili rezultati njihovega dela. Z melioracijo doline Lešnice bo povečana površina obdelovalne zemlje ali vsaj travnikov, kar bo precej pomagalo naši živinoreji.

O lovu na divje prašiče

Ste že hodili kdaj nad divje prašiče? Potem veste, kaj je lovska strast? Da to ni tako enostavna zadeva menda ni potrebno poudarjati, kajti »ščetinar« se ne da tako ustreliti kot kakšen zajec. Zelo je občutljiv ob prisotnosti ljudi, pri čemer mu pomagata izreden sluh in vonj. Tudi ni lahko pretrgati niti življenja v ščetinastem telesu. Samo dobro merjeni strel s kroglo ga lahko

je bilo 30–50. Našim lovcom se je pridružil še nekaj lovcev iz Maribora.

Z avtobusom smo zdrveli zgodaj zjutraj mimo Kidričevega in Lovrenca čez Ptujsko goro. Vso pot so se lovci šalili. Lovski veterani Tomaž se je pridružil, da si upa bos zajahati divjega prašiča in ga poditi proti domu. Skliceval se je na 32-letno lovsko prakso, korajžorja in mladostno lovsko žilico. Spotoma smo občudovali razne lovske puške in bili kmalu v Makolah Snidenje s tamkajšnjimi lovci je bilo prav prijetno.

Skoraj 50 metrov dolga vrsta lovcev se je vila v hrib, v hribovsko meglo, iz katere je pršilo. Nekaterim je bilo vroče, da so slekli plašče in se šalili z izgovorom, da »bodo laže bežali«. Ustavili smo se v vasi Sv. Ana pri hiši na robu gozda. Gospodar je bil priazen in gostoljuben s pristno kapljico. Zadržal nas je za lov, je dal izkušeni lovec tov. Gajšek. Nekaj lovcev je odšlo v zasede, drugi v pogon. Nestrpnost je rasla. Med Jožetom in Otom se je razvil komaj slusen razgovor, ki je končal s stavom: za strel mimo na daljavo 50 metrov 10 litrov vina, za pogodek pa 20 litrov.

Od vseh strani je odmevalo »hural!« Gongače je zelo oviral visok sneg. Glasovi so bili vedno bliže. Psi so zalajali. Hrup in lomstenje... Oster strel, drugi, peti, šesti... Kaj se godi? Kdo je imel srečo? Kje je ščetinar? Oglasil se je rog. Pohod ni trajal niti uro. Krvava sled... Merjasec je ležal na jasi, okrog njega pa so stali lovci. »Kdo ga je ustrelil?« Dva lovca sta si zataknila v prašičjo kri namočeni vešci za klobuk. Vsi so jim čestitali. Brumčev

spravi na tla. Gotovo ste že slišali, kako je moral ta ali oni lovec pobegniti pred ranjenim merjascem na drevo. Divji prašič je dober tekač po zaslugi izredno močnih in dolgih nog in je neverjetno gibčenega telesa, čeprav doseže v teži nad 200 kilogramov. V teku dela tudi do štiri metre dolge skoke. S takšnim ranjenim podivjancem ni prijetno srečanje, zlasti če lovca zmanjka municije ali pa mu odpove puška. Raje na drevo kot pa v zobe divjemu prašiču z ukrivljenimi čekanoma.

Došlo sem si želel pohoda proti temu hrustacu in ga končno tudi doživel na povabilo Lovskega društva Makole, ki je povabilo na tak lov celotno Lovsko društvo Gornje polje iz občine Starše, ko se je na njihovem področju pojavilo več divjih svinj. Cenili so, da jih

— — — — —

Pridite na občni zbor kluba za konjski šport!

Klub za konjski šport »Drava« v Ptuj bo imel v soboto, 19. marca 1955, ob 15. uri v dvorani Okrajne zadružne zveze v Ptuj redni letni občni zbor. Odbor kluba je pripravil pregled in obračun lanskoletne

ga dela ter predloge načrta za tekočo delovno sezono. Udeležba za redne člane je obvezna, podporni člani pa so iskreno vabljeni.

Odbor

O pevskem zboru na Hajdini

Lansko leto je bil ustanovljen na Hajdini majhen pevski zbor, letos pa se je število pevcev povečalo na sto. Pevski zbor vodi potprežljiva učiteljica tov. Manca Terbec. Sama sodeluje v Učiteljskem pevskem zboru Slovenije. Dijaki in dijakinje hodijo redno k vjam in so se doslej naučili že 11 pesmi.

Pevski zbor nastopa ob raznih krajevnih praznovanju in je doslej nastopil ob Tednu otroka, v Tednu RK, prvega novembra in 8. marca. Sedaj se lih borci v talcev, 29. novembra in 8. februarja. Sedaj se pripravljajo na desetletnico osvoboditve.

Pen Makos, 3. raz. gimn. Hajdina

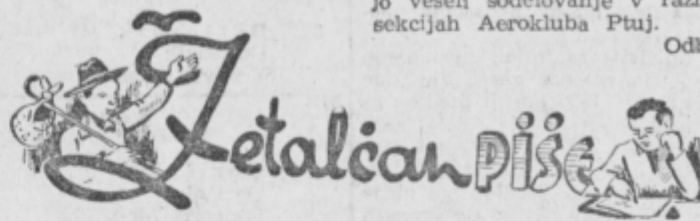
Letalci in padalci, zbor!

V nedeljo, 27. marca t. l., ob 9. uri bo Občni zbor Aeroklub

ba Ptuj v dvorani OK ZKS Ptuj. Vabljeni člani in mladina, ki jo veseli sodelovanje v raznih sekcijah Aerokluba Ptuj.

Odbor

(Nadaljevanje in konec o letu 2000)

Menda sem zadnjič končal pri velikih kostanjevih gozdovih, ki bodo primerni za svinje-rejo, saj bodo v jeseni redili svinje s kostanjem, kar bo znatno razbremenilo gospodinjne.

Sadno drevje, ki je danes vse skriveteno, poraslo z mahom in belim omelom, da je sivo kot jaz, raztreseno po naših sončnih hribih v čudovitem neredu, se bo dotlej umaknilo vzornim nasadom visokih in srednjedeblnega sadnega drevja vseh vrst.

Naše ceste bodo takrat podobne sedanjim, saj se jih nikomur ne bo ljubilo popravljati. Večina prometa bo v zraku. Obstajali bodo vsemogoči (znani) leteti predmeti. »Leteci krozniki« bodo tedaj vsakdanjost v veselstvu, danes pa so le redkost v nekaterih možganih in kuhinjah. Njim primerne bodo leteče postelje (angleški izum), leteti litri (domači izum), kot jih vidimo na zabavah in veselicah. Otroška igrača bodo leteti bicikli. Vse bo leteče. Ne vem kaj bomo le počenjali, če bo takrat tako malo smisla za telesno vzgojo, kot je pri nas sedaj. Mislim, da bodo vse delali z motorji.

Iz Stoperc

Učiteljsko osnovne šole Stoperce je pripravilo za Mednarodni praznik žena — 8. marec proslavo s programom, na katerem so nastopili šolski otroci. Proslava je bila v nedeljo, 6. marca t. l., ob 8. uri in se je kljub snežnemu metanju in slabim potem vseno udeležilo nad 40 žena. Govor na proslavi je imela predsednica tov. Kristina Jus. Temu so sledile deklaracije in recitacije o ženi — materi, borki za napredek. Zapel je tudi šolski pevski zbor.

Po proslavi je bila v šoli pogostitev žena, ki je bila tudi zelo ganljiva. To je bilo prvič ob praznovanju praznika 8. marca, da je bila za žene pripravljena taka družabnost, ki jih je medsebojno vzpodbudila in zbližala.

Upajmo, da se bo tudi v Stopercih tak način praznovanja 8. marca udomačil in da bodo zanj imela razumevanje tudi KZ, ki bi lahko dala za to svoj prispevek.

-n

Zetalcen

Pojasnilo

o odškodnini za poginulo živino

Živinorejci si pogosto nepravilno tolmačijo uredbo o odškodnini za poginulo živino. Uredba je izšla v zveznem Uradnem listu šte. 49-54.

Po uredbi pripada odškodnina samo v primerih, ki so posledica uradnih ukrepov.

Ce n. pr. okraj izda pismeno odločbo, da se mora žival zaklati, potem mora država živinorejcu plačati odškodnino. Te odločbe se izdajajo seveda le pri boleznih, ki so neozdravljive kakor na primer: tuberkuloza goveje živine in v okviru denarnih možnosti.

Ali okraj nareči recimo rezanje žrebec, ki raznaša kužno bolezen. Zrebec oboli in pogine zaradi tega naročenega rezanja. V tem primeru pripada lastniku žrebeca odškodnina.

Take odločbe se izdajajo seveda le, če ni mogoče kužne bolezni na drug način zatreti, tako določa 41. člen Ziv. kužnega zakona. (Ur. l. FLRJ 26-54).

Uredba o odškodnini našteva povrh celo vrsto pogojev za izplačilo odškodnine.

Zato ne vlagajte prošnji za odškodnino, ki nima zakonite podlage, to se pravi, ne vsebuje gornjih pogojev. Urad ne

more in ne sme plačati odškodnine za tele, ki je drugi dan svojega življenja poginilo, ne more plačati svinje, ki je poginila za rdečico, četudi je rdečica kužna bolezen.

Vzemimo primer, da se je v nekem dvorcu pojavila svinjska kuga. Od 10 svinj sta zboleli dve svinji. Poklicani veterinar cepi 8 še zdravih svinj, dve bolni cepi samo, če nista več kot dva dni bolni. Po dveh dneh boleznj cepjenje nima več nobenega uspeha.

Ti dve svinji sta zgubljeni, ker prašič zaradi kuge ne ozdravi. Svinje hiraajo in so vir kužnih klic, so torej nevarne za zdravlje svinj v sosednih dvorcih. V tem primeru okraj lahko izda pismeno odločbo, da se morata ti dve svinji zaklati. S tem se odstrani nevarnost za nadaljnje raznašanje svinjske kuge in v tem primeru pripada svinjerejem odškodnina. Svinje se morajo seveda prej oceniti in pri obračunu se odbije vrednost mesa, da okraj plača le stvarno škodo. Za rdečico to ne velja, ker se bolezen lahko omeji na drug način, to je s cepjenjem. Vsak primer se posebej presoja.

Dve premieri na našem odru

Zak Konfino:

„V soboto se poročim“...

V komediji »V soboto se poročim...« se je Konfino nasmešnil današnjemu življenju: starim ljudem, ki se težko sprijaznijo s tempom časa, in mladim, ki jih je ta tempo popolnoma prevzel, nasmešnil se je življenjski ravni našega človeka, stanovanjski stiski, gmotnim težavam in vsem tistim tegobam, ki jih dnevno čutimo. Kljub satiričnim osem pa je v delu mnogo vere v dobrohotnost ljudi današnjega časa in to je vsekakor odlika tega dela. Vendar se zdi, da je komedija dvakrat nekaj zgubila: prvič ko jo je pisatelj sam predelal iz enodejanke v trodejanke in jo na ta način razvlekel, drugič pa s prevodom, kajti vse srbske komedije brez izjeme izgubijo na pristnosti, ko so prevedene v slovenščino.

Ptujčani radi gledajo in se smejejo veseloligam. Tudi tokrat so se od srca nasmejali nekaterim res duhovitim prizorom in domisljam. Franjo Gunžer kot Gavrja je bil originalen in je popolnoma obvladal lik starejšega beograjskega uslužben-

ca. Njemu in Trajku (Danijel Sugman) se je posrečilo vnesti v igro tipičnost in razpoloženje, ki nas zapelje v Beograd, ali kakšno drugo večje mesto v Srbiji. Mlada dva, Vule (Lojze Matjašič) in Buca (Zorica Modrinjakova) sta bila simpatična, samo da jima je nekoliko manjkalo tisto, v čemer sta Gunžer in Sugman uspela: tipičnega temperamenta beograjskih študentov. Tudi Tone Potušek (Andra) je bil vse preveč »naš« upokojenec, čeprav je svojo vlogo odigral pristrčno, posebno v prizorih s Trajkom. Lela (Berta Ukmarjeva) se je dobro znašla v svoji vlogi. Branka (Ančka Bajgotova) pa je bila za mater in ženo vse premalo pristrčna. Tudi Jože Milkovič kot advokat je bil premalo živahen. Pojava zase je »Mika« Meteor (Vladislav Cegnar), ki je vzbujal veliko smeha.

Komedijo je prevedel in režiral Emil Frelj. Ptujski oder je bil prvi, ki je to delo v Sloveniji uprizoril.

cedilu tudi druge in mora se sprijazniti s Sally, čeprav sploh ni bila v njegovi »relaciji«. Nato vidi, da ta sploh ni napačna, da je celo ljubka in se vanjo zaljubljuje. Kočevar je svojo vlogo zelo dobro odigral. (Sploh je videti, da se je osvobodil neke enoličnosti v svoji igri in da začel iskati v vlogah značaj igrane osebe.) Viharno, lahkomišelnost Olive je igrala Vera Videčnikova. S svojo pojavo in igro je bila najbolj ameriška. Čeprav ni bila velika na pozorišču, je zapustila vtis samovšečne lahkoživke, ki ničesar ne vzame resno, ki mnogo ljubimka in prav malo ljubi. Skratka: bila je sijajna.

Tudi to delo je režiral Emil Frelj. Njemu in igralcem gre vse priznanje, saj je »Grlice glas« ena zelo dobrih uprizoritev v letošnji sezoni. Remi

Tombola, tombola...

Kupujte tombolske kartice za tombolo Ferialnega zaveza, ki bo dne 3. aprila 1955 ob 14. uri na Titovem trgu v Ptuj.

S tem boste omogočili naši mladini lepe in prijetne počitnice!

Ljudska univerza

Po daljšem obdobju napornega pustnega rajanja so te dni plakati Ljudske univerze v Ptuj usmerili našo pozornost na resnejšo plat ptujskega »kulturalnega udejstvovanja«. Sicer je res težko biti v svoji deželni preokoli zakoreninjeni miselnosti, da le tisto kaj velja, kar pride od drugod. Tokrat pa smo se lahko prepričali, da zmoremo tudi sami kaj takega kvalitativnega. Skoda je le, da se odboru Ljudske univerze ni posrečilo zainteresirati tudi delavskih krogov, čeprav je pravočasno objavil vse merodajne činitele. Večina poslušalcev je bila tudi tokrat iz vrst izobraženstva, ki so mu predvajane stvari itak bolj ali manj znane. Obisk je bil srednje dober, če pa bi bila dvorana polno zasedena, bi lahko pisali o pravih čudežih v Ptuj, kar pa bi seveda nasprotovalo naslovu predavanja: »NAVIDEZNI ČUDEŽI V NARAVI«, ki ga je imela tov. Ljudmila Lešnikova dne 14. t. m. v dvorani Okrajnega komiteja ZKS.

Zanimiva izvajanja o temi, ki je že od nekdaj zaposljevala človeško vedoželjnost, so skladno izpopolnila vse ono, kar smo v tej zvezi že slišali od predavateljev prof. Antona Polenca in tov. Ivana Regenta.

Ze od najstarejših časov dalje srečujemo mnenje o višji sili, ki urejuje pojave v naravi. Zna. meniti angleški naravoslovec Charles Darwin (1809–1882), znan po svojem revolucionarnem delu »Nastanek vrst po naravnem izboru« pa je prepričljivo,

Okrajno gledališče Ptuj

Sobota, 19. marca, ob 20. uri: John van Druten: »GLAS GR. LICE«, igra v treh dejanjih (šestih slikah). Tretjič.

Nedelja, 20. marca, ob 15. uri: Franc Sal. Finžgar: »NASA KRI«, igra v treh dejanjih (šestih slikah). Sodeluje moški pevski zbor pod vodstvom Jožeta Gregorca. Gostovanje v Podlehniku (Zadružni dom).

Ponedeljek, 21. marca, ob 16. uri: Zak Konfino: »V SOBOTO SE POROČIM«, komedija v treh dejanjih (štirih slikah). Petič. Abonma red LMS-2 in izven.

Sreda, 23. marca, ob 20. uri: Zak Konfino: »V SOBOTO SE POROČIM«, komedija v treh dejanjih (štirih slikah). Sestič.

Četrtek, 24. marca, ob 16. uri: John van Druten: »GLAS GR. LICE«, igra v treh dejanjih (šestih slikah). Četrtič. Abonma red LMS-1 in izven.

Četrtek, 24. marca, ob 20. uri: John van Druten: »GLAS GR. LICE«, Petič.

Sobota, 26. marca, ob 20. uri: Zak Konfino: »V SOBOTO SE POROČIM«, komedija v treh dejanjih (štirih slikah). Sedmič.

Nedelja, 27. marca, ob 15. uri: Zak Konfino: »V SOBOTO SE POROČIM«, komedija v treh dejanjih (štirih slikah). Osmič.

KINO PREDSTAVE

V TITOVEM DOMU V PTUJU

Od 18. do 21. marca 1955 mehiški film »EN DAN ŽIVLJENJA«.

Od 22. do 24. marca ameriški film »V SENCÍ SOVRAŠTVA«. Od 25. do 28. marca ameriški film »KAPETAN KIDD«.

Od 29. do 31. marca italijanski film: »MOJ SIN PROFESOR«.

FOTOAMATERJI!

Foto—kinoamaterska zveza Slovenije je obvestila Foto—Kinoamaterski klub Ptuj, da bo letos v času med 14. majem in 10. decembrom 6 razstav fotoamaterskih slik in sicer lovska razstava (14. do 24. maja) in 5 mednarodnih razstav v Franciji.

bi to vprašanje podrobneje zanimalo, temu so odgovarjajoča dela na razpolago v njeni čitalnici, ki je odprta v ponedeljekih, sredah in petkih od 11. do 12. ure, ob torkih, četrtek in sobotah pa od 13. do 19.30.

ja, Nemčiji, Angliji, Danski in Indiji.

Natančneje o razstavah prihodnjič.

Za lovske razstave so zaželjene slike formata 30x40 z motivi iz lovskega življenja in živili, ki so predmet lova. Stevilo slik poljubno. Nekatere bodo nagrajene. Rok za dostavo slik Zvezi je 5. april 1955.

Bralcem podlistka »Od Ptuja do Makedonije«!

Ta podlistek bo zaključen z dvema naslednjima člankoma; tokrat je moral izostati zaradi pomanjkanja prostora.

Bill Page (Boris Kočevar) je prišel, Olive (Vera Videčnikova) mu je padla v objem, a že premišlja, kako bi se izmazala, ker jo čaka

druga priložnost. Pri vratih stoji Sally (Danica Senkinčeva), ki ne ve, da se bo iz tega obiska izel-mila ljubezen.

SODOBNI ROMAN

NA KMETIH

IVAN POTRČ

(11)
Sestra, ki je bila trezna, ali pa tudi že malo nasekana — pri njej nisi nikoli vedel, koliko baje, ali je tisto z rdečico na licih od tega, ker se redi, ali pa od pijače — je nekaj nerazumljivega zamisljala.

»Kaj, Liza si slišala, kaj so mi v mestu rekli?«

Liza je kimnila, si popravila lase za ruto po obeh straneh in potegnila ruto naprej, na čelo.

Sestra je bila edina, ki mu je

Naročniki in bralci »Ptujskega tednika«!

Vpišite se pravočasno — vsaj do 10. aprila — v članstvo Prešernove družbe! Za 300 dinarjev dobite pet lepih knjig (kolektor, dve povesti za odrasle, eno za mladino in še poljudnoznanstveno knjigo o vzgojnih vprašanjih), da doplačilo 50 din pa še poljudnoznanstveno delo: Zdrav človek v zdravem okolju. Zdrav človek na to tudi svoje znanje in prijatelje! Lahko postanete tudi srečni dobitnik bogate nagradne žrebanja.

Leta 1954 je bilo v našem okraju nad 800 naročnikov Prešernove družbe, lansko leto smo številno podvojili ali ga bomo tudi letos? Do 10. aprila je še čas! Za malo denarja dobite veliko izbranega čtiva in še lep dobitek zraven, če vam bo sreča mila.

odgovarjala, zato se je pri svojem politiziranju po navadi samo z njo menil, razen kolikor mu ni kateri od domačih, ali od onih pri mizi česa oporekel, kar se je le redkokdaj pripetilo. Ko za sveto smo molčali. Po mili volji sta se lahko menila in peljala politiko, dokler se ni družina drug za drugim pobrala.

»Kmalu bodo ti Gomilani — ti hitlerjevci, ta reakcija! — zvedeli, kolikor še nočejo vedeti, kdo je Strafelal Liza, ali ne?«

»Saj, tako je,« je rekla Liza, ali pa tudi ni nič rekla.

Lahko smo se pobrali, za nikamor več ni bilo pri hramu.

Pri Toplekovih, kamor sem se odpravil, mislim, da zavoljo zmenka o oranju, je bilo vse tiho, mrtvo, ko da bi se nedeljska vročina poveznila na hram in drevje okoli hrama ter vse omrtvela. Kure so se kopale v prahu in zljale, zljaj in s hitro dihal je tudi pes, na pol volčjak, na pol lajak, na počah pred hlevom; pasje dihanje in goveji prežvek, to je bilo vse, kar je motilo opoldnevno tihočo, ko sem šel skozi kolarnico.

Enaka tihoča je bila pred samim hramom in za tem v prikletu, ko sem odprl in dverce in stopil čez prag, v priklet. Bila je tihoča, da sem obstal. Dekleti sta bili ali z doma, ali sta kje pod kakšno hruško počivali. Znenada sem zaslišal, kako je v

izbi nekaj narahlo priletelo na mizo in na pod, večkrat zapovrstvo, ko lasnice ali glavnik.

Pokašljaj sem, vprašal na glas: »Kaj ni nikogar pri hiši?« — in prijel za ključko.

»Naprej, naprej!« je zapel ženski glas; bil je Toplečkin.

Zenska je sedela na stolu ob mizi z lici, rdečim kot po kuhanem vinu, obrnjena proti vratom in se razpletala. Po vsi priliki se je pravkar umila, kajti pred sabo na stolu je imela velik lavor vode, vse okoli je bilo oskropljeno, z mize je visela zmečkana in mokra brisača.

»O, naš Južek je!« je bolj povedala ko vzkliznila, ko me je zagledala.

Zapela si je, tako in mimogrede, kak gumb na srajci — bluzo je imela sploh razpeto — in nadaljevala z rokami na golem zatilju z razmetavanjem debelih in dolgih ženskih kit, pri tem je pridno zatikala lasnice v zaprta usta, ko da bi jih podrževala bolj z ustnicami ko z zobmi. Zagledal sem se v belo oprano srajco in začutil za njo prsi, kako so se podvigovala z dvignjenimi in s kite razpletajočimi rokami v red. Zagledal sem tudi velike bele oči, ki so zrlle vame z glavnika, ko da bi se zapile v moje, bile so oči jetičnega Topleka.

Potislil sem roke v žepa, pogledal nekam po podu, preko vsega tega tam pri mizi in v postelji, skozi okno in začel na mestu, kjer sem bil, pri vratih, stopicah. Tista velika belina, Toplekove oči so pogledovale; Toplečko, mene in znova Toplečko; videl in čutil sem koj,

moje poglede in njeno razpeto bluzo, ne docela zapeto srajco.

»Ste sami?« sem povprašal; bil sem v zadregi.

»Sami!« je zasiknila ženska skozi zobe in zadihnila; lasnice v ustih so se dvignile, na to jih je vzela iz ust, da je laže povedala.

»Deklin! sta nekam šli. Ne vem, kam. Sedi, Južek!«

Znova je vtaknila lasnice v zobe, jih prijel za ustnicami in pogledala, pokazala z očmi čez mizo k oknu, kam naj bi sedel. Raztresla in razgrnila si je lase po hrbtu, vzela glavnik z mize, si vrgla lase čez ramo na prsi in na odpeto srajco, ter začela počesavati in česati z glavnikom po njih; od nizkega čela — nikoli ga še nisem takoj videl — in po temenu, preko ramen in prsi vse do krila, kjer so se ji konci gostih las vedno zmešali, da jih je morala krepko prijeti z levico, če jih je hotela razčesati in da se je počesala z glavnikom skozi nje.

Visela je s spuščeni in vekami na tisti svoji kostanjasti lasni bogatiji, da, kakor spočita in lenobna kobila — ah, obnašala se je, ko da bi me sploh ne bilo v hiši, ko da bi bila pred katerim od domačih, pred katerim od otrok.

Poslonil sem se h klopi okoli peči, tja je bilo najbližje od vrat, se zagledal v pod, zatem v okno pred seboj, v brajdo, ki je silila v oknico, v redko zelenkasto izabelino grozdje — samo proč, da je ne bi imel več na očeh, ne Toplečke in ne njeneja vznemirjenega jetičnika. Po glavi mi je znenada spreletelo;

ali spi z njim? Kako more speti s temi kostmi v postelji? Hotel sem nekaj reči, začeti, po kaj sem prišel, a sem čisto pozabil. Mlavec je končana, mi je spreletelo po glavi, skoraj bo otavna košnja, drobno izabelino grozdje se bo napelo in omodrelo.

Bolnik je nekajkrat na hitro dihnul. Toplečka je rekla: »Ja mizo si no sedi! Na oknu je pijača. Natoči si no, Južek!«

Lesno, z rokami v žepih, sem se premaknil čez izbo, se potislil med mizo in klop ter sedel na pol s hrbtom proti obema in se zagledal skozi prednja okna, skozi listnate pelagonije. Natočil sem si pijačo in počakal, tako iz navade, da ne bi rekel, da sem se prišel k sosedom napijati, ko da ne bi doma nič imel.

Nastala je tihoča; počasno tiktanje in enakomerno Toplečkino počesavanje sta jo delala še bolj napeto.

Bolnik se je premaknil in bolestno zadihnil.

»Zefa?«

»Ja,« je rekla ta in se česala. Zijal sem skozi okno, ne da bi kaj videl, a vedel sem po glasu, da ga ni pogledala.

Veen, v hiši je ležalo nekaj napetega!

Bolnik je znova zadihnil.

»Zefa!«

To ni bilo več vprašanje, to je bil že očitak!

»Kaj?«

Tudi ženska je postala napeta.

»Zefa, kakšna si!«

Zenska se je presedla, stol je zavril in se česala, ko da bi

ne bilo nič takega.

Izpil sem nalito izabelo z močnim okusom po grozdju. Saj, kmalu bo jesen. Trgatev bo in zobali bomo.

Na postelji se je z muko nekaj predjalo. Bolnik je znova začel naglo dihati, prenehal z dihanjem in s tenkim, visokim, a praznim glasom dvakrat zaporedno opomnil: »Ženska! — po sebi pogled!«

Stol za hrbtom je še enkrat zavril. Preselil sem se, nisem več strpel pri miru, in videl, kako si je Toplečka vrgla debelo, na pol spleteno kito na hrbet, pobrala lasnice in glavničke kar je bilo na mizi, se z drugo roko prišla za bluzo ali srajco in odvihnila v hiško.

Bele oči s postelje so ji ves čas sledile, ves čas so begale za njo, za bokti, ki so se odzibali v izbo. Bilo je, ko da bi trepetale.

Prav tako znenada, kakor se je vse to dogodilo, si zaslišal iz hiške jok, zatšano in zadihano pohlipavanje.

»Oh — Jezus! Taka ženska!« je vzdihnil bolnik, me pogledal in se očitno pomirjen zasrtnel v trame.

Dvignil sem se, da bi šel, se za trenutek spomnil, da sem prišel zavoljo oranja, obstal sredi izbe o hrbtom proti postelji in proti hiški ter na glas vprašal:

»Zavoljo oranja bi se lahko zmenili.«

Počakal sem, da se bo kdo oglasil, kaj rekel, ali nič takega se ni zgodilo. Samo v hiški je še huje pohlipnilo, nato pa nehalo.

(Nadaljevanje sledi)

Klementič Vlado:

Uboga gmajna in graščak

Le vkup, le vkup uboga gmajna,
heja, hejoi!

(Stara puntarska pesem.)

Velika kmečka revolucionarna gibanja na Slovenskem, ki jim imenujemo kmečke upore ali punte, so zakrivila visoka in vedno naraščajoča bremena, ki so jih kmetom nakladali fevdalci. Dajate kmečkih podložnikov so bile sicer pri vsaki gospodstvi v začetku natančno določene in vpisane v »bukve«, imenovane urbarji. To je bila za vsako kmečko gospodarstvo določena tlaka to je brezplačno delo na graščakovih zemlji in pa davštine.

Kljub temu pa so posamezni graščaki — eni bolj, drugi manj — zviševali tako tlako kakor tudi davštine. Vzrok temu svojevoljnemu ravnanju je bilo vedno bolj napredujoče denarno gospodarstvo, ki se je začelo z odritji novih čezmorskih dežel in živahno trgovinsko izmenjavo. Graščanske uprave so bile preveč okostenele, da bi z zboljšanjem zemljišč, boljšimi stroji in podobnimi ukrepi povečali svoje dohodke. Povečati so jih hoteli s pritiskom na podložnike, da bi iz njih iztisnili, kar bi se najvede dalo.

Način življenja fevdalcev, kakor je bil preprost še v srednjem veku, je postajal iz leta v leto bolj gospodski. Tako naj bi podložnik nosil na svojih ramah vse mogoče nove izdelke za dragocene orientalske tkanine, kožuhovino in nakit za grajske gospe in gospodične, izbrano orožje in konje za plemiče, drago pohištvo, nove, udobnejše stavbe in tako dalje.

Razen preobremenitve v davščinah in tlaki pa so se nekateri graščaki posluževali naravnost neverjetnih načinov, da so prišli do denarja. Tako je bil madžarski plemič Ferenc Tahi, lastnik gosposčine na Štatenbergu pri Makolah menda največji izkoriščevalec slovenskih kmetov. Če je n. pr. izvedel, da je kmet prodal na sejmu živino ali kakor koli izkupil denar, ga je pozval na grad in si »izposodil« od njega večjo ali manjšo vsoto. Pošiljal je h kmetom tudi oskrbnike, ki so si od njih »zposojevali« denar v graščakovem imenu. Tako mu je Mihael Kotnik v Dolah posodil 137 goldinarjev, vdova Doroteja Cvirnar 100 gld. Gregor Kašič v Makolah 36 gld. itd. Izposojenih vsot Tahi ni nikdar vračal in gorje mu, kdor bi ga ponižno prosil, naj mu vrne denar. Tako je omenjeno vdovo Dorotejo Cvirnar pozval naj pride z dolžnim pišmom na grad, kjer ji je dolžno pišmo na drobne košce raztrgal in jo nato iztiril iz gradu. Takih primerov bi lahko našli mnogo.

Veliko škodo so trpeli podložniki, ki so graščaku vozili na prodaj pridelke na ptujski trg. Tako je isti Tahi ukazal nekemu Jurku iz Poljčan, naj pelje na ptujski trg dva sode rib (krapov in ščuk), kjer naj proda krape po 8 krajcarjev funt, ščuke pa po 6. Toda po ptujskem tržnem redu je bilo dovoljeno prodajati krape le po 7, ščuke pa po 5 krajcarjev funt. Poleg tega je kmetu zaradi vročega poletnega časa poginilo precej rib. Kljub vsemu temu je moral kmet plačati graščaku določeno vsoto 23 goldinarjev, ker se je kmet obotavljal, ga je graščak zaradi nepokorščine zaprl v ječo, kjer ga je imel vse dotlej, dokler mu ni položil denarja. Podložnike je pošiljal Ferenc Tahi tudi po spečirski blago, da so ga jemali pri ptujskem trgovcu Mindorferju na graščakovo ime, a so ga končno morali sami plačati. To se je zgodilo n. pr. Martinu Vajcu v Makolah. Prav tako ni plačal Tahi obrtnikom njihovih storitev in jim ostal dolžan po več sto goldinarjev.

Se in še bi lahko naštevati krivice, ki jih je prizadeval Tahi svojim podložnikom. Jemal je kmetom živino, živež in celo nepremičnine. Kmetje so bili tako rekoč brez moči proti vsemu temu. Pritoževali so se sicer pri deželnem knezu in pristojnem sodišču, toda brez uspeha. Graščak je že znal, če je bil tožen, vse tako urediti, da se je zanj končno dobro izteklo.

Se marsikaj bi bilo vredno opisati. Lovrenc Kopriva iz Makol je služil Tahiju 10 let kot vojak-najemnik. Ko je po povratku iz vojske terjal graščaka, naj mu izplača vojaško mezdo za vsa ta leta v znesku 668 goldinarjev, mu je graščak vzel prni oklep, železne rokavice, dve puški in ga odslavil. Krivica je bila tem večja, ker je graščak za vojaške prejemal plačo iz vojaške blagajne. Nekoč pozneje, za veliko noč 1571 je Lovrenc Kopriva hodil po polju in gledal, kako je prezimilo žito. Tedaj je prijel Tahijev sin Gabriel z dvema spremljevalcema in napadel Koprivo od zadaj s sabljo. Hudo ranjenega so po-

tem »plemčiči« privezali h konju, ki ga je vlekel za dve dolgi njeni za seboj. Potem so ga polmrtnega dali na konja in jahali z njim skozi Makole. Ko so šli skozi vas, se Kopriva nekako zmuzne s konja in zbeži v bližnji vrt Plemiči so ga zasledovali in bi ga bili gotovo ubili, da ga niso rešili vaščani. Ko je Gabriel videl, da proti toliki množici ne opravi nič je odjahal. Za slovo pa je še zagrozil: »Le čakaj, s tvojo in tvojih sosedov krvjo si bom umival roke. Ne boste mi utekili!«

Ta zločin Gabrijele Tahija ni največji. Tožbe in pritožbe kmečkih podložnikov nam poročajo, kako je oslepil Pavla Jurkoviča iz Zupanje vasi Gabrijele oče Ferenc Tahi je onečistil mnogo kmečkih deklet, med njimi tudi Jurkovičovo hčer. Na očetove upravičene očitke je Gabriel Tahi Jurkoviču z mečem rasekal obraz in ga oslepil. Siromak je s spremljevalcem, ki ga je vodil,

Grad Štatenberg pri Makolah

Potek velikega slovensko-hrvaškega punta iz leta 1573 pod vodstvom legendarnega junaka Matije Gubca je dovolj znan. Za ptujski okraj so važni dogodki na Štatenbergu. Podrobnosti o uporabi štatenskih puntarjev in zavzetje gradu niso dovolj pojasnjeni. Iz listin je znano le to, da so se kmetje na zvit način in brez boja polastili gradu. V suplikaciji štatenskih kmetov z dne 26. marca 1579 je namreč sledeči stavek: Eden izmed Tahljevih nasprotnikov, kateremu so zoper poštenost, pravico in pravičnost vzeli vse premoženje in vse zemljišče, jim je, ker so bili skrajno nepravilni, nenadoma izvil grad. (Ta nasprotnik je bil morda še imenovan Lovrenc Kopriva ali kdor koli od štatenskih podložnikov.)

V gradu, ki so ga zasedli puntarji, je bila oprema dražja in krašnejša kakor v marsikaterem kmečjem dvorcu. Kmetje bi se lahko polastili tega bogastva, vendar je zanimivo, da tega niso storili. Pozneje so se pridružili drugim upornikom velikega punta pod vodstvom Matije Gubca. Kakor vsi prejšnji in poznejši, tako se je tudi ta punt končal s

šel v daljni Gradec na sodišče in tožil nasilnika. Sodišče mu je šele na ponovno pritožbo čez več let prisodilo odškodnino 1853 goldinarjev, ki naj mu jih izplača Tahl. Zopet je minilo še nekaj let, da je dobil Jurkovič najprej 300, nato pa še 500 goldinarjev. Ko je Jurkovič zahteval še ostalih 1053 gld., mu je Gabriel rekel: »Če se ne poberš z grajskega dvorišča, te dam s palico preteptati.«

Nasilstva in krivice fevdalne gospode so se nizale v nedogled ne samo na Štatenbergu, temveč po številnih gradovih širom po slovenski deželi. Pritožbe slovenskih kmetov so ostale brez uspeha. Uboga gmajna se je začela organizirati, posvetovati in oboroževati ter sklenila, da si sama pripravi staro pravdo. »Zimzelen za klobuk, punt naj reši nas tlačanskih muk,« je bilo geslo upornikov, ki so začeli napadati gradove in obračunavati z gospodo.

Grad Štatenberg pri Makolah

porazom kmečke vojske. Glavni voditelji so ali padli v boju in z njimi na stotine kmečkih bojevnikov ali pa so končali pod rabljevo roko. Kljub porazom pa nam odločni nastopi puntarjev proti nasilnikom kažejo veliko junaštvo in borbenost slovenskega ljudstva, ki so ga takrat predstavljal edino kmetje, obenem pa nam ti puntarski nastopi pišejo najlepša poglavja slovenske revolucionarne zgodovine.

Česar niso dosegli kmetje z uporjo, to je v teku naslednjih stoletij prinesel gospodarski razvoj. Tlaka in davštine so se postopoma zniževale ali pa so se spreminjale v denarne dajatve, ki so jih pri nas imenovali štibro. Že cesarica Marija Terezija je znižala letno tlako za posameznega podložnika na 156 dni, kar tudi ni malo. Nesposobnost graščinskih uprav, da bi stopale v korak z zmagovito napredujočim denarnim gospodarstvom in porajajočo se industrijo, kmečki upor, turški vpadi, vse to je povzročilo v XVII stoletju popolno ubožanje kmečkega prebivalstva. To je prisililo fevdalce, da so na novo uredili obveznosti tlake in raznih dajatev proti

vasi in graščini. To so napravili s pisanimi pogodbami. Za primer naj bo pogodba med ptujskim graščakom in občno Podvinci. Vsak podvinski posestnik plača letno 8 goldinarjev v dveh rokih, polovico o kresu, polovico ob Novem letu. (Za primer tedanjih cen navajam: en dan kmečkega dela 10 krajcarjev, 1 mernik pšenice 3 forinta, 1 mernik rži 2 forinta, 1 mernik ovs 1 forint.) Razen tega se obveže še za 40 dni tlake na leto, in sicer: 3 dni za rez v vinogradu, 3 dni za prvo in 3 dni za drugo kop ter za eno ali drugo še tri dni, 2 dni za vezanje traja, 3 dni za trgatve, 2 dni za trebljenje travnikov, 2 dni za košnjo sena in otave, 6 dni za spravilo sena in otave, 6 dni za žetev žita ter 3 dni za ograjevanje zemljišč na grajskih pristavah proti divjačini. Čas tlake napoveduje graščinska uprava. Kdor bi ne prišel na tlako, mora poslati namestnika. Trajanje tlake: od 7. ali 8. ure zjutraj do sončnega zahoda.

Z zmanjšanjem ročne tlake, štibro in drugim spremembami, je ptujski grad polagoma prenehal biti središče enotnega gospodarskega obrata in ostal nekaj časa le še sedež oblasti in solnije. Gospodarsko stedišče pa je postalo mesto Ptuj. Z novo ureditvijo tlake je prenehal biti tudi vaški župan njen napovedovalec ter je županovo delo prevzel graščinski sel. Pač pa je ostal župan še do leta 1848 napovedovalec za oddajo desetini, kolikor ni bila spremenjena v štibro in oskrboval njen prevoz, za to delo je prejemal nagrado v raznih pridelkih.

Kljub spremembam je ostal ptujski grad še nadalje prvi in odločilni agrarni pridobitnik v okolju, saj je prejel v XVIII. stoletju v desetini skupaj 779 mernikov pšenice, 254 mernikov rži, 2281 mernikov prosa in ajde, k temu je priloženo še 250 do 300 mernikov žita, ki ga je pridelal na lastnih njivah. Tako je lahko odločilno vplival na žitne cene v svojem okolju. V manjši meri je imel ptujski grad vodilno vlogo pri vinogradništvu. Tu sta imeli prvenstvo gosposčin, dominikanskega in minoritskega samostana s svojimi razsežnimi vinogradi v Ha'ozah. Pač pa je bil ptujski grad spet vodilen kot prvi živinorejček svojega okolja, saj je navadno redil v graščinskih hlevih nad 100 glav govejv živine.

Toda niti spremenjeni in za našega kmeta bolj človeški odnosi med njim in fevdalcem se niso mogli dolgo obdržati. Napredujoča industrializacija, liberalizem in trgovina in kapitalistično gospodarstvo, vse to je povzročilo, da je prišlo še do večjih sprememb tudi za kmeta. Leto 1848 mu je prineslo tako imenovano zemljiško odvezo, s katero je bil rešen vsakršne tlake in desetine in postal iz najemnika zemljiški lastnik. Tu pa se začne novo poglavje zgodovine slovenskega kmeta, ki je, čeprav samostojen posestnik, ostal še do najnovejših dni v bistvu še vedno uboga gmajna. Sele revolucija v narodnoosvobodilni vojni mu je prinesla odpravo zadnjih ostankov fevdalnih odnosov in mu odprla nove, boljše perspektive.

(13, 13), 2. Erih Sara (11,50, 13), 3. Viktor Markovčič (9, 10), 4. Ivan Cimerman.

Pionirji: 1. Anton Korenjak (11, 11,50), 2. Boris Perger (7,50, 8), 3. Ernest Horvat (7, 7,50), 4. Mirko Pavlinič, 5. Ivan Gorkovič, 6. Viktor Rebernak, 7. Matjaž Horvat.

Snežne razmere niso bile ravno ugodne, sneg je bil precej moker in radi tega tekmovalci niso dosegli dolžin, kot so jih vajeni na tej skakalnici, saj so v soboto pri treningu preskočili

(Nadaljevanje na 7. strani)

Revija skokov v Ptuj

Prireditve, kot je bila nedeljska revija skokov, ki jo je priredil TVD Partizan, naše mesto še ni videlo. Zato ni čudno, da se je okrog skakalnice nabralo več sto Ptujčanov, ki so z največjim zanimanjem sledili izvedbi skokov članov mladincev in pionirjev TVD Partizana. 20-metersko skakalnico pod gradom so zgradili in pripravili člani in mladinci Tehničnega sicer ne odgovarja popolnoma, vendar je že vnaprejšnjim garantirala lepe skoke. Tekmovalo je 45 pripadnikov Partizana, posebno množično pa je bilo sodelovanje pionirjev. Pri tem moramo poudariti, da smo opazili zelo nadarjene skakalce in so nekateri pokazali velik napredek. Imeli so dober odziv, primeren nagib in miren let. Zlasti moramo omeniti Arsenovič Aleksandra, ki si je s skokom 16 m pridobil simpatije vseh gledalcev in žel bučen aplavz. Naslednji skok se mu je ponesrečil, ker je padel in s tem zapravil prvo mesto. Ima lep stil in miren let, le doskok ga preveč ne uboga. Izven konkurence je tekmoval Kovač Ciril, ta je dohitev Arsenoviča na 16 m, le stil mu še nekoliko šepa. S pravilnim treningom bo Kovač dosegel lepe uspehe. Prezreti ne gre Spaner Ivana, daleč je »vlekel«, toda je premalo umirjen in pada. Lep stil je pokazal Vidovič Adolf, »apotegnil« bi pa lahko dalje. Pri doskoku je posebno ugajal Pernat Vinko, je siguran pa tudi njegov stil je dober. Pri pionirjih je bil zelo dober 12-letni Korenjak Anton. Lep odziv, ml-

ren let in sigurne doskok mu obetajo mnogo v zimskem skakalnem sportu.

Rezultat nedeljskega tekmovanja v skokih so sledeči:

Člani: 1. Vinko Pernat (13,50, 15), 2. Adolf Vidovič (13, 14), 3. Viljem Uštar (12,50, 13), 4. Marjan Majcen, 5. Aleksander Arsenovič, 6. Ivan Spaner, 7. Bran-ko Gorjup.

Mladinci: 1. Anton Vidovič

Javnosti!

Mestni muzej v Ptuj in Okrajni odbor Zveze borcev v Ptuj naprošata, da napišejo svoje spomine s kratkim življenjepisom:

1. izseljenec, ki jih je okupator preganjal na Hrvaško in v Srbijo. Pri zapisih, naj pisec opiše življenje vseh svojih družinskih članov od aretacije do vrnitve v Ptuj in morebitno sodelovanje v narodnoosvobodilnem gibanju;

2. begunci iz ptujskega okraja, ki so zaradi okupatorja zbežali iz Ptuja v letu 1941 ali pozneje — spomine na begunstvo;

3. borci in aktivisti narodnoosvobodilne borbe — spomine na organizacijo narodne osvoboditve v ptujskem okraju;

4. Ptujčani, ki so preživel okupacijo v Ptuj in okolici — podatke o delovanju okupatorja;

5. Interniranci v nemških koncentracijskih taboriščih — spomine na življenje v taboriščih;

6. ujetniki v nemških vojnijskih taboriščih — izkušnje iz dobe ujetništva;

7. vse pripadniki socialdemokratske stranke in člani »Svobode« v Ptuj spomine na delovanje teh organizacij; pred letom 1941;

8. vsi pripadniki ali simpatizerji Komunistične partije in SKOJ v obdobju med obema vojnima — spomine organizacijsko delovanje;

9. vsi, ki jim je poznano predvojno hitlerjevsko gibanje v Ptuj — svoje spomine o njem.

Vsi ti spominski zapiski bodo arhivu muzeja služili kot dragoceni podatki za objavo člankov k 10. obletnici osvoboditve. Prosimo, da jih napišete do prvega aprila in oddate v muzejski pisarni, Muzejski trg 1. — Nobenega naj ne odvrne od pisanja predsek, da bodo njegovi podatki morda prepičli! Tudi vsi spominski predmeti, ki pojasnjujejo zgodovinske dogodke, kakor so zapiski iz one dobe, tiskana poročila, časopisi, risbe, fotografije, orožje in drugo — oddajte muzeja pred 10. obletnico velikega narodnega praznika v trajno ali začasno uporabo! Le velika splošna akcija memoarnega gradiva, nam bo omogočila izpolnitev naše naloge h kateri smo ob 10. obletnici osvoboditve dolžni pristopiti prav vsi: pozvani z resničnimi podatki in spominskimi predmeti!

Samo do

10. APRILA

Je še čas!

da se vpišete v članstvo Prešernove družbe in si zagotovite za članarino 300 din 5 knjig (za doplačilo 50 din pa celo 6) in udeležbo pri

VELIKEM NAGRADNEM ŽREBANJU,

pri katerem bo izločenih več sto dobitkov milijonske vrednosti.

Vsem poverjenikom Prešernove družbe

Okrajni odbor vas naproša, da do 20. marca sporočite Glavni odboru Prešernove družbe v Ljubljani (Tomšičeva ulica 9) in Okrajnemu odboru (na do sedanjih) naslov — lahko kar po dijaku iz vašega kraja) točne podatke o članstvu Prešernove družbe za leto 1956 v vašem poverjenem okolišu!

Sporočilo naj obsega predvsem število že pridobljenih članov, ne glede na to, ali so že vplačali članarino ali pa plačujejo v obrokih; posebej navedite zlasti, koliko članov se je naročilo tudi na šesto, doplačilno knjigo: Zdrav človek v zdravem okolju (iz Ljubljane nam pišejo, da je teh naročnikov v našem okraju zelo malo — verjetno ste njih število posebej označili. Po možnosti označite tudi posebej, koliko članov eventualno še utegnate pridobiti do zaključnega roka. Z denarjem obračunajte samo in neposredno z Glavnim odborom v Ljubljani.

Bliza se že 10. april, zaključni dan za vpis v članstvo Prešernove družbe! Glavni odbor potrebuje točne in hitre podatke zaradi pravočasne določitve naklade, tiska in razpošiljanja, da ne bo spet jeseni nepotrebnih zamud in zamere. Okrajni odbor pa zaradi dobre, uspešne evidence opravljanja dela.

Posebno nove poverjenike prosimo, da se javijo Glavni odboru z vsem potrebnimi podatki (z ono dopisnico modre barve; od njega dobijo potem poverjeniško pooblastilo, po potrebi tudi nove bloke za nabiranje članstva). Iz Ljubljane smo dobili spisek poverjenikov in članstva s stanjem 8. marca 1955 — v njem ni podatkov za Cirkovce, Cirkulane, Gorišnico, Kidričevo, Hajdino, Juršince, deloma za Leskovec in Majšperk (Lesje), potem za Stopercem, Narapče, Lovrenc na Dravskem polju, za Hum, Podgorce. Podlehniki, nepopolni pa so tudi podatki za Ptuj, ni še sporočili za Dornavo, Starše z Marjeto, za Trnovsko vas, Videm in Sela in morda še za kateri kraj. Podatke naj javijo samostojni poverjeniki, obenem tudi za poverjenike, ki so jim v pomoč,

po potrebi tudi s točno oznako kraja (poverjeniškega okoliša) in občine. Ne pozabite — še enkrat — na podatke za šesto, doplačilno knjigo in na pobiranje zneska za poštnino, koder je to potrebno (torej 300 dinarjev + 20 + 50).

Lansko leto smo število članstva skoraj podvojili (1569 članov), za leto 1956 pa javlja Glavni odbor iz Ljubljane samo 1099 članov in posebej 237 naročnikov za doplačilno knjigo, po približnih podatkih Okrajnemu odboru pa je število članov doslej okoli 2300 in še kakih 300, ki jih poverjeniki predvidevajo. Po mnenju Okrajnega odbora bi lahko dosegli vsaj število 3000, tako da bi lansko spet podvojili.

Po podatkih, ki smo jih prejeli, je slab odziv v Cirkovcih, v Gradisu — Kidričevo, v Leskovicu in Vitomarcih, premalo pa je tudi članov v Vidmu, Trnovski vasi, Ormožu, Hajdini in še kje. Tudi Ptuj sam še precej zaostaja za lanskim številom.

Tov. poverjeniki! Sedaj so zadnji tedni za pravočasni vpis. Razobesite na vidnih mestih propagandni material, kolikor ste ga dobili od Glavnega odbora (Okrajni ima še kakih 50 malih prospektov na razpolago). Prepričajte ljudi, da je od pravočasnega vpisa do 10. aprila odvisen tudi pravočasen tisk in prejem knjig, obenem pa tudi pravica do udeležbe na velikem nagradnem žrebanju, ki ga je razpisala za letošnje naročnike Prešernove družbe. Za zgled naj bo vsem tov. Konrad Veršič, šolski upravitelj v Zavrču, ki je prvi poslal podatke nam in v Ljubljano — število lanskich članov (95) je dvignil na letošnjih 140, ki so obenem tudi vsi naročniki doplačilne knjige. Tudi nekateri drugi so dosegli prav lepe uspehe. Ko bomo zbrali točne podatke, bomo lahko objavili podrobnejši pregled.

Tov. poverjeniki! To sporočilo naj vam bo opozorilo, spodbuda in zahvala obenem. Ne pozabite na 20. marec in 10. april.

Okrajni odbor Prešernove družbe v Ptuj

Dejbné z mivostí IZ V GA SVIETIA

V Ameriki so konstruirali peč ki uspešno kuha in peče ter odaja toploto s pomočjo sončnih žarkov. Peč deluje tudi v sicer hladnem vremenu.

ATOMSKA URA

Ameriški profesor fizike Townes je zgradil uro na atomski pogon. To je najnatančnejša ura na svetu, saj brez posebnih komplikacij meri tudi milijoninke ene same sekunde.

NESREČA PRI DELU

V Melbourneu v Avstraliji se je pred kratkim končal svojevrsten proces. Sporni stranki sta bila nek delavec in njegov delodajalec, sodba pa se je glasila takole: »Delavec, kateremu med delovnim časom izskoči spodnja čeljust zaradi smeha, ima pravico za ves čas nezmožnosti dela do popolnega povračila.«

ZENSKI ŠPEKULANTI

Enakopravnost žena v svetu že dolgo ni samo prazna beseda. Ugotovljeno je, da so razvile v nekaterih predelih sveta žene na doslej popolnoma moških delovnih področjih živahno aktivnost. To se je med drugim zgodilo tudi na največji ameriški borzi, da je moral neki ameriški časopis priznati: »Američanka ima denar!« V dokaz naveda statistiko, po kateri se nahaja nad 52 odstotkov delnic ameriških družb v rokah žena. 40 odstotkov vseh borznih spekulativov so prav tako žene.

Rešil ga je pred hudo nesrečo

V torek, 8. marca t. l., je na ptujski železniški postaji skočil na odmikajoči vlak Ivan Lici, mesar v Kidričevem in je imel pri tem smolo, da se mu je spodrsnilo, da je padel s stopnišča. Nekaj metrov ga je vlak vleklo s seboj in bi gotovo postal žrtev te nesreče, če bi ga ne bil zagrabil in izvlekel tov. Stano Širovnik, uslužbenec TNZ Ptuj, ki se je znašel in pomagal ponesrečencu.

Ker je tudi na postaji napadlo mnogo snega, ki ga niso mogli odnesti od vlaka, je bila rešitev težavnejša, za ponesrečenca pa tudi večja nevarnost, se ni mogel sam odtegniti vlaku.

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

Dne 9. marca se je poparil z vrelin mlekom tov. Franc Bratuša iz Zavrča. Poškodbe ima na desni roki.

Jožef Meki je stroj razstiral palec. Doma je iz Krševine.

Tov. Jakob Kmetec iz Vidma je padel ter si poškodoval levo nogo.

Tov. Cecilija Erhatič iz Podgorca je padla s stola in si ranila nogo na golenicu.

Tov. Franc Marinič iz Podgorca se je močno vrezal z nožem — poškodba leve roke.

Tov. Marija Kolmančič iz Središča je stopila krava na levo nogo.

IZKLJUČNO »STROKOVNI« CASOPIS

V nekem ameriškem mestu izhaja »Zaporniški časopis«, ki ga v celoti urejajo, pišejo in tiskajo v zaporih se nahajajoči ljudje in ki šteje med svoje zunanje sodelavce slavnega ameriškega pisatelja Ernesta Hemingwaya ter znane Amerikance Johna Dos Passosa, Henrija Millerja in Williama Saroyana. Poleg naslova je natisnjena na vsaki novi številki tudi parola. Ena zadnjih se je glasila: »Nič ni nekoristnega na tem svetu, niti mi ne, ki smo izraziti prestrašujoči primeri!«

TUDI VEST GRE SKOZI ZELODEC

Nekoga tati, ki je ukradel bogatašu 200 dolarjev, je pekla vest, da se je odločil poslati 60 dolarjev nazaj. Potem pa je napisal še dopisnico in v njej sporočil sledeče: »Imam občutljivo vest, imam pa tudi želoдец in ta je še bolj občutljiv kakor vest.«

SIJAJNA OSAMLJENOST

Neki filmski igralci je bilo vsega dovolj in je sklenila, da si bo polskala samotno. V ta namen si je kupila neki otok pred francosko obalo v Kanalu. Ko je bila kupčija že sklenjena, je igralca zvedela, da si je z nakupom otočka pridobila tudi pravico izdajati denar in nalogati prebivalcem davke. Vendar ni verjetno, da bi se poslužila teh pravic, ker na otoku razen nje nikdo ne prebiva.

MODERNA SLIKA

Slikar kaže oblikovalcu s črno barvo namazan karton: »Poglejte, to je moja najnovejša slika.«

Obiskovalec si je »sliko« od vseh strani pametno ogledal, nato pa vprašal: »Čudovita je. Toda kako jo boste imenovali?«

»Čisto enostavno — »bodočnost.«

Najnovejši radijski aparati so tako majhni, da jih lahko nosijo na roki kot zapeljivo uro. To varna, ki jih je izdelala trdi, da je možno izdelati še za polovico manjše aparate.

Na ameriškem živilskem trgu se je pojavil v prahu tudi paradiznik. Priprava hrane iz tega prahu je prav takšna kakor priprava mleka iz mleka v prahu. Treba je dodati vode in paradiznik je pripravljen. Tovarna, ki izdeluje paradiznik v prahu trdi, da proizvodnja ni nič dražja od konserviranja paradiznikove meze v pločevinastih posodah.

V mestu Koloradu bodo letos začeli graditi šestnadstropno stavbo, ki se bo vrtela na svojem mestu ter obračala po soncu. Zgradba bo postavljena na posebnih ploščah, katero bodo elektromotorji vrteli glede na sončno pot okrog zemlje.

Vabilo

Kolektiv Kmetijskega gospodarstva Drvanja (Benedikt v Slov. Gorici) priredi v nedeljo, 20. marca t. l., ob 14 uri v Gorišnici v dvorani Zadrugnega doma in ob 17 uri v Sobotnicah v Zadrugi dvorani veseligr »Vdov Rošink.«

Vstopnice bodo naprodaj o trgovini KZ v Gorišnici vstopnice po 50, 40 in 30 (inarjev).

Vabimo okoliško prebivalstvo, zlasti mladino, naj se deleži te predstave.

(Nadaljevanje s 6. strani)

znajsko 20 m. Nedeljska revija skokov je pokazala, da ima Partizan v svojih vrstah talentirane skakalce, ki mnogo obetajo, potrebno bo jim le dati več prilžnosti za pravičen trening. Tudi zgraditev 20-m skakalnice je možna, društvo Partizan naj na to misli! Naraščaja je dosti, zanimanja še več. Zakaj ne bi v bližnji bodočnosti Ptuj dal iz svoje srede skakalce, ki bi se lahko pozneje uveljavili tudi na večjih skakalnicah.

Omeniti še moram, da je bila izvedba prireditve na višini in gre Partizanu hvala za dobro organizacijo.

Tajni dokumenti s konference v Jalti

Kitajsko ozemlje — nagrada za sovjetsko sodelovanje v vojni proti Japonski — Roosevelt predlagal, naj dobi Kitajska Hongkong — Angleška vlada in demokrati proti objavi gradiva, ki »lahko kompromitira Zahod«

Washington, 17. marca A Associated Press) Ameriško ministrstvo za zunanje zadeve je ponoči objavilo nekatere dolgo tajne dokumente: zapisnik s trojne konference v Jalti 1945. leta, kjer so zapisane podrobnosti o dogovoru med Rooseveltom in Chuchillom o sodelovanju SZ v vojni proti Japonski na eni in Stalinom na drugi strani.

Objavljeni dokumenti, zbrani v dveh zvezkih, kažejo, da je Stalin na konferenci v Jalti postavil politične pogoje. Po mnenju Sovjetske zveze bi izpolnitev teh pogojev opravičevala sodelovanje Rusije v vojni proti Japonski. Ameriški in britanski predstavniki so sprejeli te sovjetske zahteve in pogoje, ki so bili na škodo Kitajske. Čeprav niso vprašali kitajske vlade za mnenje.

Uradni naziv spiska tajnih dokumentov se glasi: »Konferenci na Malti in v Jalti.« Na konferenci na Malti sta sodelovala je predsednik Roosevelt in premier Churchill. Ta konferenca je bila tik pred sestankom »velike trojice« v Jalti 1. 1945. Britanska vlada je pred nekaj dnevi sporočila, da ne soglašajo z objavo teh dokumentov, ker so mnogi udeleženci te konference še živi. Razen tega je britanska vlada mnenja, da bi objava teh dokumentov spravila zahodne sile v nepriljeten položaj in olajšala sovjetsko propagando.

Mnogi prvaki ameriške republikanske stranke so že prej zahtevali, naj objavijo te dokumente, in obtoževali demokratsko stranko in predsednika Roosevelta, da so s popuščanjem Sovjetski zvezi »odprli pot komunizmu v Azijo.« Demokratska stranka pa je zmeraj izrecno na zahtevo skupnega zavezniškega vrhovnega poveljstva, da bi tako Sovjetska zveza sodelovala v vojni proti Japonski in okrepila zavezniške udarne sile na Pacifiku.

Iz objavljenih dokumentov je razvidno, da je Roosevelt predlagal, naj v zamenjavo za pristanek Sovjetski zvezi Velika Britanija da svojo kronsko kolonijo Hongkong Kitajski pod pogojem, da bi postal svobodno mednarodno pristanišče. V zapisniku piše, da je Roosevelt »zelo dobro vedel, da bo ta predlog naletel na odločen odpor Churchilla.« V vsakem primeru je Hongkong še zmeraj pod britansko upravo.

Samo nekaj ur pred objavo teh tajnih dokumentov je repu-

blikanski senator Mac Carthy obtožil predsednika Eisenhowerja, da ni izpolnil predvolilne obljube, ki je dejal, da bodo ZDA zavrnile doseženi sporazum na konferenci v Jalti. Dejal je, da so objavljeni dokumenti »cenzurirani« in da ne dajejo popolne slike dogodkov s teh sestankov.

Ameriška vlada je razdelila zbirko tajnih dokumentov s konference na Malti in v Jalti že včeraj predpoldne članom ameriškega Predstavnškega doma kot »zaupen material.« Demokrati poslanci in senatorji materiala niso hoteli sprejeti, ker sodijo, da gre za manever, po katerem bi demokrate pozneje lahko obtožili morebitnih netočnosti, ki bi se pojavile v tisku. Malo pozneje je ministrstvo sklenilo, da bo dokumente izročila tudi predstavnikom tiska. Oba zvezka materiala obsegata skupno 834 strani.

Iz objavljenih dokumentov izhaja, da sta se Roosevelt in Stalin sporazumela o sovjetskih

zahtevah glede daljnega Vzhoda na seji 8. februarja leta 1945. Britanski premier Churchill ni bil navzoč. O sovjetski zahtevi sta se Stalin in ameriški veleposlanik v Moskvi Harriman pred tem neposredno menila, potem pa o vsem obvestila Roosevelta.

Uradni predstavnik ameriškega zunanega ministrstva je s tem v zvezi sporočil, da zapisnikov ni nihče cenzuriral. Sodeč po zapisnikih teh sej je Roosevelt v zvezi s sovjetskimi pogoji, s katerimi naj bi dosegli sovjetsko sodelovanje v vojni proti Japonski, dejal, da »ne uvidi, zakaj naj bi nastopile po vojni težave, če bi Sovjetska zveza zasedla južni Sahalin in Kurilske otoke.« Stalin je nato odgovoril, da je treba sovjetske zahteve nujno sprejeti, ker bi bilo tako njemu kakor Molotovu »težko pojasniti sovjetski javnosti, čemu je SZ napovedala vojno deželi, s katero ni imela nikakih problemov.«

Roosevelt je med razgovori nekajkrat poudaril, da se še ni posvetoval s predstavniki kitajske vlade. Vendar je sprejel sovjetske zahteve, ko mu je Stalin dejal, da »do sedaj ni treba o tem govoriti s Kitajci.« Na podlagi tega razgovora je Molotov dva dni pozneje izročil amerškemu veleposlaniku Har-

rimanu spisek sovjetskih zahtev, ki so predvidevale naslednje: status quo za Zunanjo Mongolijo, priključitev Južnega Sahalina in sosednjih otokov, ki jih je Rusija izgubila v rusko-japonski vojni, ki Sovjetski zvezi, zasedbi Dairena in Port Arturja na podlagi »najemnine«, pravico do izkoriščanja mandžurske železnice in odstopanje Kurilskih otokov. Harriman je na vse sovjetske zahteve imel dva ugovora, ki so ju sovjetski predstavniki takoj sprejeli. Dva člena nadaljnega besedila v zbirki dokumentov, ki so jih porazdelili med tisk, sta prečrtana s črnilom. Na vprašanje novinarjev je uradni predstavnik izjavil, da prečrtani členi ne vsebujejo nič pomembnega.

Na prvi seji velike trojice so obravnavali vojaške operacije, zatem razdelitev Nemčije po končani vojni, pravico Francije do zasedbene cone in nadzorstvo nad povojno Nemčijo. Stalin je pokazal zaskrbljenost, da bi lahko prišlo do nesporazuma glede dogovora o nemški obnovi. Roosevelt je izjavil, da »sodi, da je dobra zamisel, če Nemčijo razdeli na pet ali sedem držav.« Churchill pa je izrazil bojazan zaradi psihološkega učinka, ki bi ga tako ravnanje izzvalo v Nemčiji.

Kameričky, Repa in drugi obtoženci, prekupevalci z lesom, obsojeni od 1 do 16 let zapor

V torek, 15., in v sredo 16. marca 1955, sta dnevnika »Včer« in »Ljudska pravica« objavila izid razprave pred okrožnim sodiščem v Mariboru zoper Jožeta Kameričkega in 35 soobtožencev, ki so kot prekupevalci z lesom povzročili Delavnici železniških vozil »Boris Kidrič« v Mariboru, kmetijskim zadrugam Trnovlje, Hoče in drugim ogromno škodo.

Glavni obtoženelec Jože Kamerički je bil obsojen na najvišjo kazen, t. j. na 16 let strogega zapor, in dve leti omejitve državljanstvih pravic; Jože Repa, bivši direktor podjetja Okrajne zadrugne zveze »Les« v Ptuj, na 8 let strogega zapor in na dve leti omejitve državljanstvih pravic; Franc Zamuda, poslovodja skladišča »Les« pa na eno leto in šest mesecev. Deset soobtožencev je bilo obsojenih na zaporne kazni od 1 do 6 let, ne-

kateri na strogi zapor, ostali obtoženci pa so bili obsojeni na

Skupina 36 obtožencev spekulativov z lesom med čitanjem sodbe — V prvi vrsti, od desne na levo: Kameričky, Volmajer, Repa, Zamuda in Čoh

Cepljenje proti kokošji kugi

Po vojni se pri nas pogosto javlja kokošja kuga, ki je prej še poznali nismo. Vojna jo je raznesla po vsej Evropi. Vojna z nekontroliranim prometom širi kužno bolezen med ljudmi in živalmi. Med tem ko pride mo večini bolezni na konec, se kokošje kuge ne moremo rešiti.

Promet z velikimi živalmi še nekoliko nadzorujemo, kokoši pa kaj lahko prenesemo nekontrolirano iz kraja v kraj in prav s tako okuženo kokošjo se bolezen prenaša. Še važnejši činitelj pri širjenju bolezni so trgovska podjetja, ki na velikem področju nakupujejo perutnino in pri nakupu in prodaji ne morejo ločiti zdravo od sumljivega. Delavci, ki so zaposleni v takih trgovskih podjetjih, prinesejo bozen med svoje kokoši, od koder se širi na sosedovo perutnino.

V okrajnem merilu se širi kuga tudi tako, da se še zdrave, vendar že okužene kokoši iz okuženih dvorcev prodajajo na trgu itd.

Z mesom, odpadki in perjem se tudi prenaša in je zato odpadke poginulih kokoši treba sežgati ali globoko zakopati. Iz vsega tega sledi, da bi lahko omejili in iztrebili kugo, če bi bili kokošlerejci poslušni, če ne bi prodajali kokoši iz okuženih dvorcev in poginule kokoši in odpadke sežgali. Brezvestnost in sebičnost, včasih tudi nevednost in ma omarnost nekaterih rejcev nas ovirajo pri iztrebljenju kokošje kuge.

Oblast skuša sedaj kugo omejiti s cepljenjem. Cepile se bodo kokoši po vsej republiki. Sosednja Hrvaška je to napravila že lansko leto.

Cepili bodo kokoši v strnjenih vaseh, to je tam, kjer je hiša blizu hiše in je okužba najbolj verjetna. Cepjenje je brezplačno. Oblast se zaveda važnosti kokoši in kokošjega jajca kot živila in izvoznega

blaga, saj prinaša odrasle kokoši letno koristi 1000 din.

Zato je Izvršni svet izdal uredbu, da se kokoši cepijo ne samo brezplačno, temveč tudi obvezno. Ne moremo si dati kvariti: cepljenja po neposlušnih rejcih.

Cepljenje je uspešno. Cepljene kokoši so odporne celo življenje proti kugi. Res je, da nekateri nekaj dni nesejo mehka jajca, vendar je to prehodnega značaja.

Kokoši v Občinskem ljudskem odboru Starše so večinoma že cepljene, rejci pa, ki iz katerega koli vzroka niso dali kokoši cepiti, bodo že najdeni.

L. A.

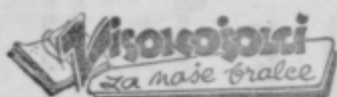
Ne pozabite tako nakazati za ostale naročnine za »Ptujski tednik«

Tov. poverjeniki Prešernove družbe!

Blizu se 20. marec in 10. april — zaključni dan vpisa v članstvo Prešernove družbe za leto 1955. Sporočite pravočasno točne podatke o uspehih vašega dela Glavnemu in Okrajnemu odboru Prešernove družbe! Uporabite zadnje tedne in dneve za čim bolj živo akcijo v vašem poverjeniškem okolišču!

»Dečki, ne spoznate se na ta posel. Vprašajte mariborskega uslužbenca, nakupovalca Stanka Zupaniča s Hajdine, kako se je treba pogajati s kmeti, da radi prodajo in pocihi!«

Pavle Jurič, štud. metalurgije

Danes je že skoraj vsak človek slišal besedo televizija — brezlično gledanje v daljavo. V upanju da tudi naše bralce zanima »brezlično gledanje v daljavo«, bom poskušal v skopih obrisih podati princip televizije, ki spada v vejo visokofrekvenčne elektrotehnike.

Osnovni problem televizije je, kako prenesti vidno sliko v obliko moduliranih prenosnih elektromagnetnih valov. V telefoniji tvori mikrofoni most iz zvočnega v elektromagnetno valovanje. Na sliki, ki jo hočem prenesti, je elektromagnetno valovanje, pa nič ne valovi. Očitno je torej problem televizije že v svojih osnovah mnogo težavnejši kakor problem telefonije. Človek bi mislil, da mora televizija najprej ustvariti prehod iz mirujoče vidne slike v mirujočo električno sliko in šele nato tako rekoč v drugi stopnji v električni sliki sprožiti prenosljivo valovanje.

Vsako sliko lahko razkosamo na različne svetle točke. Če razdelimo sliko na same majhne kvadrate, prevzame vsak kvadrat vlogo točke. Ves kvadratiček je lahko enakomerno svetel oziroma enakomerno temen, slika pa vendarle obdrži vsebino, če je le dovolj kvadratov. Če je torej dovolj drobno razkosana na kvadrate, televizija uporablja načelno le točkaste oddajne slike, ki jih izdelujejo v posebni pripravi, ki se imenuje ikonoskop. Izumitelj ikonoskopa je bil Rus Vladimir Zvorkin; ikonoskop je televiziji toliko kolikor je mikrofoni telefoniji.

Jedro ikonoskopa je kovinska plošča v obliki kvadrata, na katero so pritrjena številna zrna cesija. To je alkalična kovina, ki je za svetlobo silno občutljiva. V ikonoskopu so ta zrna skrbno izolirana proti osnovni plošči, razen tega pa tudi proti sosednjim zrnom. Vsako zrno tvori z osnovno kovinsko ploščo kondenzatorček, zrno samo pa je tako imenovana svetlobna celica. Ikonoskop torej izkorišča tako imenovani svetlobno električni pojav.

Kaj je pravzaprav bistvo svetlobno električnega pojava? Fiziki so najprej zaznali, da izbijajo dovolj kratki, n. pr. ultravijolični magnetni žarki iz kovinske površine teles elektrone. Kasneje pa so ugotovili, da so različne kovine različno občutljive in da alkalične kovine tudi vidnim žarkom, torej svetlobi, dovoljujejo izbijanje svojih elektronov, nekako soraz-

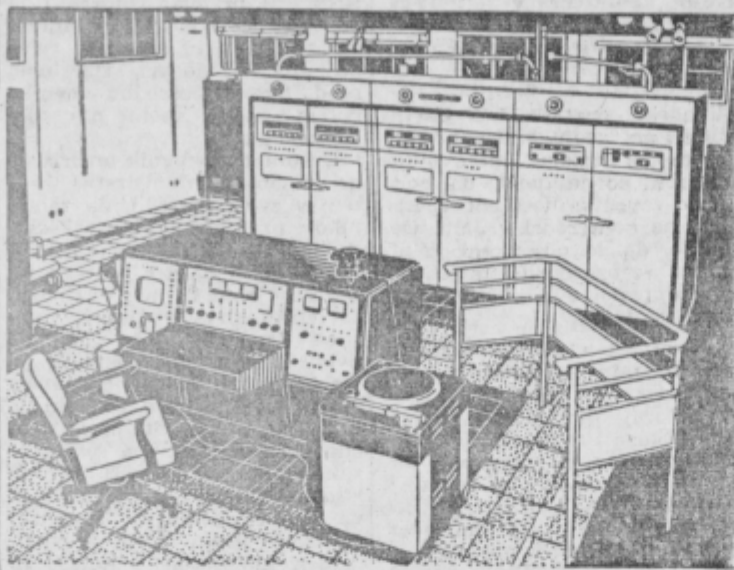
Nekaj o televiziji

merno jakosti svetlobe, ki povzroča svetlobno električni pojav.

Ce torej projiciramo sliko na ikonoskop, izbijemo iz njegovih zrn cesija elektrone, s tega več, z onega manj, ustrezno pač svetlobi točke na sliki, ki se projicira na zrno. Čim več elek-

naboji zrn ikonoskopa, temnim pa slabotni.

Žive slike zahtevajo tudi dovolj hitro izmenjavanje trenutnih slik. Oko potrebuje nekako 50 trenutnih slik v sekundi, da vidi živo sliko. To pomeni, da mora sprejemnik v 50-tinki sekunde »prebrati« vsako trenutno

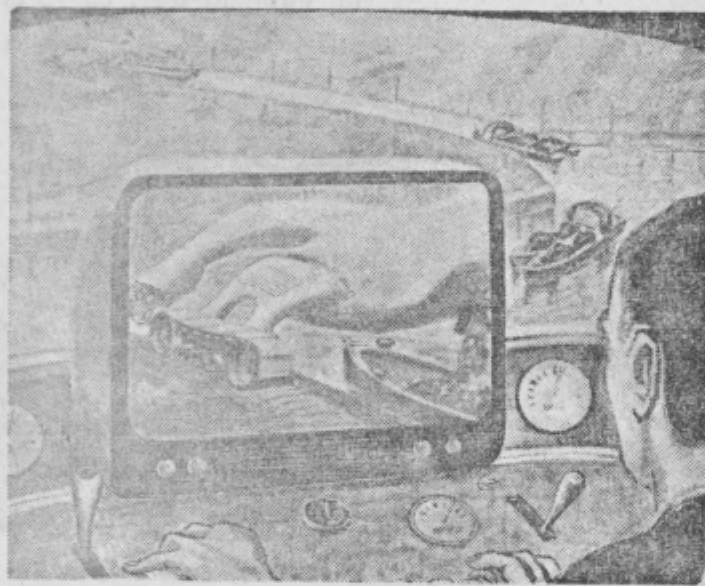

Televizijski oddajnik

tronov pa izgubi zrno, tem bolj postane pozitivno električno. Potemtakem se preoblikuje slika k svojim različno svetlimi točkami v odvisnosti od ikonoskopa, ki ima svoje številne kondenzatorje, različne nabite; vidna slika se je torej spremenila v mirujočo množico nabitih kondenzatorjev, toda tako, da svetlim točkam slike ustreza močni

slika. Časovna stiska je torej v prenašanju živih slik tolikšna, da včasih posegamo celo po zvijačah. Če namreč prebiramo izmenjaje le vsako drugo vrstico trenutnih slik, smemo odmeriti trenutni slik; petindvajsetko sekunde. Ustrezne prevare človeško oko še ne opazi.

Tudi prenosne razdalje sodobne televizije so še zelo skromne.

Televizijski prejemnik

Otroci se lahko igrajo na tleh, ki jih namažemo z novo pasto, ki uničuje klice, ker vsebuje dizinfekcijski dodatek, ki pokonča bakterije. Tudi to pasto je treba uporabiti šele, ko so tla primerno očiščena in izsušena.

Skrob pripravimo tako: skuhamo 2 jedlini žlici boraksa v pol litra vode in raztopimo 12 jedlinih žlic riževega škroba v pol litra vode. Obe raztopini zmešamo hladni med seboj. Boraks preprečuje mehurenje pri likanju.

V sveži jajčni beljak je treba nastrgati krede, in to zmešati v gosto kašo (testo), s katero je treba namazati stranice zlomljenega predmeta iz porcelana.

Vsako bi naj vedel, kdaj je potrebno jemati in kakšna zdravila, zlasti pa, da jemljemo na tešče odvajalna sredstva (grenka sol, grenčice, odvajalni čaji in podobno, kakor tudi sredstva proti glistam). Pred jedjo jemljemo zdravila za tek in zdravljenje, ki vsebujejo jod in črno vino, kinin, pepsin, oljno olje. Med jedjo jemljemo zdravila za pomirjenje, sredstva za okrepčanje, sredstva, ki vsebujejo železo in arzen ter sredstva, ki razkužujejo črevesja. Po jedi pa jemljemo zdravila, ki vsebujejo salicilno kislino (pri revmatizmu), sodo bikarbono (pri kislini v želodcu) in podobno. Pred spanjem pa jemljemo sredstva za pomirjenje, za spanje.

Zadahi! fižol, grah, ješprenj in podobno razprostremo na sonce, pozimi pa na toplo peč in večkrat dobro premešamo, da se znebi zatohtlosti. Pred uporabo jih poparimo in ko zavre, odlijemo tudi prvo vodo.

Dopisujte v

PTUJSKI TEDNIK

Ceprav danes televizija napreza zelo kratke, namreč centimetrske elektromagnetne valove, ima zaradi svojega sedanjega ustroja še zelo kratke roke.

Brezlično prenašanje slik v daljavo je tudi še sorazmerno drago. Dober ikonoskop zdrži na primer 600 obratnih ur in je torej zelo drag pripomoček, vendar se pa kljub temu brezlično gledanje v »daljavo« iz dneva v dan vedno bolj širi.

Dokler jež, projicirana slika na ikonoskopu, je seveda mrtva. Prenosni elektromagnetni valovi pa ne morejo prevzemati tovara, ki nima nikakršnega odnosa do časa; projicirana slika mora torej postati živa, spremeniti se mora v valovanje — živo gibanje.

Ravno »televizijski« oddajnik pa spremeni mrtvo projicirano sliko v živo elektromagnetno valovanje. Televizijski oddajnik dobesedno bere na ikonoskopu fiksirano sliko. Za svoje početje uporablja ozek pramen oziroma žarek elektronov, ki ga s pomočjo magnetov vodi od zrna do zrna v vrstici ikonoskopa in ga s konca vrstice vrže zopet na začetek naslednje.

Žarek vrne vsakemu »prebranemu« zrnju elektrone, ki jih je ob fiksiranju slike na ikonoskopu izgubil. Ker pa je žarek elektronov električni tok, pomeni oddajanje elektronov v zrno cestja nihanje jakosti toka, ki »bere«. To nihanje prevzame naloge ustreznega moduliranih prenosnih elektromagnetnih valov. Da je na kos tej nalogi, ga po potrebi ojačimo.

V sprejemni postaji — sprejemniku — se seveda odigra obrnjeni pojav. Prenesena slika pa nastaja na zaslonu katodne cevi, kajpak v obliki nekakšnega obrnjenega branja, torej zrno za zrnem, vrstica za vrstico.

Ko sem vam sedaj že na kratko podal princip televizijskega prenosa in sprejema, bi hotel še na kratko omeniti težave, s katerimi se bori televizija.

Lastnik televizijskega sprejemnika hoče imeti jasno lepo in veliko, po možnosti pa še celo barvno sliko. Čim lepša naj bo slika, tem več zrn bo moral imeti naš ikonoskop. Čim večja je slika, tem več je treba vrstic, v vrsticah pa črk in s tem postaja tudi »branje« zamudno.

KAJ DELAJO PTUJSKI KEGLJACI

Sedanje medkrožkovne tekme so nekaka priprava na spomladansko prvenstvo. Te tekme so za vse aktivne člane jako koristne.

Doslej se je najbolj izkazal krožek »Torek« po zaslugi članov, ki prihajajo redno na trening in so vsestransko disciplinirani.

Njihove tekme so končale s sledečimi rezultati:

Torek — Sreda (Perutnina) 298 — 253 lesov.

Torek — Ponedeljek 316 — 275 lesov.

Torek — Četrtek 316 — 259 lesov.

Ob zadnji tekmi Torej — Četrtek so izostali nekateri člani krožka »Četrtek«, ki so delno krivi neuspeha na tekmovanju.

ORGANIZACIJE SZDL, SINDIKATOV IN DRUGE TER KMETIJSKE ZADRUGE PRIDOBIVAJTE ČLANE PREDSESTVOV DRUŽBE!

VS AKO KOLICINO

škopane slame

kupi

• PLETARNA • V PTUJU

CINKARNA CELJE

sprejme večje število fizično močnih in zdravih

nekva if c ran h DELAVCEV

od 20 do 45 let starosti v stalno službo.

JAVITE SE V PERSONALNEM ODDELKU PODJETJA

Oglasi in objave

IZKUŠENO GOSPODINJSKO

POMOČNICO sprejemam s 1. aprilom. Vprašajte v upravi. SKLICUJEM SEJO VSEH ODBORNIKOV LOMO Ptuj za četrtek, 24. marca 1955, ob 15. uri v sejni dvorani LOMO Ptuj. Predsednik Janko Vogrinec.

PRODAM MANJŠO NJIVO OB Rogozniški cesti. Naslov v upravi lista.

IŠČEM simpatičnega moškega, najraje samca ali ločenca, ki bi hotel prevzeti mojemu možu ljubico. V primeru uspeha visoka nagrada. Ponudbe poslati pod »Zelo nesrečna«.

MOTOR »TRIUMPH« 350 ccm ugodno prodam. Vprašati v upravi.

NJIVO (90 arov) pri občinski cesti pod Kicarjem prodam. Vprašati v Pacinju 22.

PRODAM 6 kg očiščenega perja. Naslov v upravi lista.

POSESTVO V PTUJU, Zgornji Breg, Ob Studenčnici 1, prodam. — Pismene ponudbe na M. Potisk, Studenci-Maribor, Limbuška cesta 63.

Dežurstvo špecerijskih trgovin V soboto, 19. marca popoldne bo dežurna špecerijska trgovina »DELIKATESE« v Murkovi ulici.

Dežurstvo trafik Istega dne popoldne bo dežurna trafika na Slovenskem trgu (Horvat).

Z DOPISNIM TEČAJEM SE HITRO NAUČITE ESPERANTO. Prvo lekcijo pošlje proti priložnosti 50 din Zveza esperantistov Slovenije — Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

Iz Velike Nedelje

Vsled močno zapadlega snega smo prejšnji teden imeli toliko dela, da je izostal vsakršni dopis iz našega kraja. Ljudje vseh strok in poklicev so se močno oprijeli terenskih del na strehah in komunikacijskih napravah.

Člani DIT Ptuj na občnem zboru

Skrbeli smo, da je bila cesta sproti očiščena in sposobna za prevoz vseh vrst vozil. Videli smo tudi železničarje, kakšne preglatice in vroči kri jim je delal visoko zapadli sneg. Vlaki so vozili s precejšnjimi zamudami in s tako hitrostjo, da so še pešce prehitevali. — Na naših cestah omebne vrednih nesreč ni bilo, saj so bili na terenu tudi milicniki, v opozorilo in po-

Nedisciplina se kot drugod tudi tukaj maščuje in povzroča zmedo celo v dobrih vrstah.

Cestitati je treba ženskemu krožku, ki je zmagal v dvoboju proti mlajšemu moškemu krožku z rezultatom 223—203 lesi in dokazal, da je predpogoj za dobro tekmo pravilen trening in zaupanje v pridobljene sposobnosti.

PTUJSKI KEGLJACI NA TEKMOVANJU V MARIBORU

V nedeljo, 13. t. m., je bila v Ljutomeru prijateljska tekma, ki se je končala z zmago Ljutomerčanov, ki imajo krasno urejeno dvostezno kegljišče. Tekma v narodnem slogu je končala z rezultatom 352—295 in 368—292 lesov, v mednarodnem slogu pa z rezultatom 2308—2153 lesov.

V ponedeljek, 14. marca t. l. je bilo v Mariboru prijateljsko srečanje med krožkom »Obrtniki« Maribor in »Četrtek« Ptuj. Prva tekma se je končala z rezultatom 287—279, druga pa 262—264 lesov. Oficielno tekmo so Ptujčani dobili, drugo pa zgubili z razliko 2 lesov.

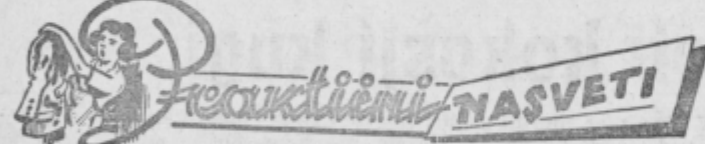
moč ljudstvu. Pri vsej natančnosti nadzorovalnega dela pa so pozabili, da je bil gasilski dom v Trgovišču nad teden dni od vhodne strani obdan z meter visokim snežnim obzidjem. — Sedaj ko kmetiča dela nekoliko mirujejo, je veliko govorjenja o novih nastalih komunah. Naša komunab bo s sedežem v Ormožu. Ker smo Velikonedelčani že par let vključeni v občino Ormož, nam tudi komunab ne dela velikih skrbi. Terensko bomo napram pristojni oblasti ostali na istem, spremenilo se bo le ime, administrativno-upravnih poslov pa še ne poznamo. — Tu se je vršilo tudi dvodnevno kmetijsko predavanje o najvažnejših panogah našega gospodarstva. Ker smo ljudje, ki smo za napredek v tej smeri, so bila predavanja dobro obiskana. Ljudje so predavatelje verno poslušali, ob koncu pa izrekli toplo zahvalo našim kmetijskim strokovnjakom. Na pobudo tajnika živinorejskega sveta OZZ tov. Molana smo izvolili tričlanski odbor za perutinarstvo. Oprijeti se hočemo najbolj donosne pasme »štajerske kokoši«.

Slišati je, da se v naši drugi mudi že dober teden revizija in trgovska inspekcija. Z materialom, ki ga bodo nabrali tovariši, bomo na občnem zboru nagradili one, ki si to zaslužijo. V interesu vseh članov je, da tu postavimo take ljudi, ki so s svojim delom že dokazali gospodarske uspehe, ne pa takih, ki mislijo to šele storiti.

nedelja, dne 20. marca

6.00—8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — vmes ob 6.05—6.10 Poročila in vremenska napoved. 6.30 Pregled tiska. 7.00—7.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 7.15—7.30 Reklame. 7.30—7.35 Radijski koledar in prireditve dneva. 8.00 O športu in športnikih. 8.15 Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro. 9.00 Otroška predstava — James Krüss, prev. Mitja Mekjak: Pevsko tekmovanje zajcev na Goljavi (ponovitev). 9.50 Glasbeni medigra. 10.00 Družinski pogovori. 10.10 Dopoldanski simfonični koncert. 11.00 Oddaja za Beneške Slovence. 11.20 Lahek opoldanski orkestralni spored. 12.00 Pogovori s poslušalci. 12.10 Partizanske pesmi. 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave. 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.00 Pol ure za našo vas. 13.30 Zelele ste — poslušajte! 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave. 15.15 Lahka glasba. 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Zorko: Po vzhodnem Pohorju pozimi. 16.00 Promenadni koncert. 17.00 Fred von Hoerschelmann: Ladja Esperanza (ponovitev). 18.20 Od opere do modernih ritmov. 19.00 Radijski dnevnik. 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave. 20.00 Kaj bo prihodnji teden na sporedu. 20.15 Večerni operni koncert. 21.00 Kulturna kronika. 21.15 Zabavna in plesna glasba. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15—23.00 Nočni koncert sodobne simfonične glasbe — Germaine Tailleferre: Uvertura. Bela Bartok: Koncert za orkester. 22.15—23.00 UKV program: Plesna glasba. 23.00—24.00 Oddaja za tužino — na valu 327,1 metra (prenos iz Zagreba).

Ce želimo zbristriti motno žganje, mu dodajmo malo tanina, in ko se ta raztopi, še 10 do 15 gramov želatine ali dva do štiri jajčne beljake na 100 litrov žganja. Po 10 do 14 dneh se žganje zbristi in ga pretočimo ali precedimo.

Razsvetljavo močno slabijo zamazane žarnice, ki pa jih ne smemo čistiti z vodo, temveč z nekaj kapljicami spirita. Nazadnje vzamemo vato in natremo žarnice z rahlo mešanico žgane magnezije in bencina, naposled pa jih do suhega poličimo.

Zadah ali smrad iz ust zmanjšujemo z izpiranjem ust s kamilničnim čajem ali s tabletami, ki jih dobimo v lekarni in ki omilijo tudi nekatera vnetja v ustni votlini.

Sivalni stroj teče zelo tiho, če podložimo pod noge debelo klobučevino ali ostanke blaga.

Trde, suhe žemlje lahko zremo, če jih položimo pred rezanjem v cedilno sito, ki ga pokrijemo in držimo nekaj minut nad sopro. Kmalu postanejo mehke in prožne in jih zlahka režemo.

Vsak dan kurimo in se pri tem jezimo, namesto da bi pripravili lahko vnetljive predmete — papir, trščice, da bo zagorelo. V začetku naj bo dovolj zraka v peč ali v štedilniku. Lahko vnetljivi predmeti morajo biti spodaj, da objame uha-jajoči plamen tudi gornje kurivo. Do ognja mora vedno dohajati potreben zrak.

Premoga ne smemo polagati naravnost na žerjavico, marveč ob žerjavico. Tako se tudi lahko vname in da več toplote, ki

se širi na vse strani. Če premog še poskropimo, vsebuje več sestavin in pomnoži toploto.

Divjemu zajcu, ki ga ustreli, morate takoj izstisniti sečni mehur, sicer bo meso smrdelo. Tudi ledvice je dobro odstraniti.

Ce nam je zamrznil vodovod, ga odtalimo z vročo vodo, v kateri smo raztopili dve pesti soli na 15 litrov. Takšno koncentrirano raztopino kuhinjske soli nalijemo na zamrznjena mesta. Če še ne pomaga, moramo cevi ali pipo obkladati s cunjami, ki jih namakamo v kropu.

Zelo praktični so vložki za čevlje iz srednje močne lepenke. Na njo postavimo čevlje, orišemo podplat s svinčnikom in nato izrežemo dva vložka. Takšni vložki so poceni in varujejo nogo pozimi pred mrazom, polet pa pred znojenjem.

Ustno vodo si lahko pripravimo sami iz 1 litra močnega žajbljevega čaja, ki mu primešamo zrnce dvojnokisljega kalija ali hipermangana in 3 g olja iz poprove mete. Ta tekočina se ohrani 10—14 dni. Zjutraj in zvečer vlijemo kakšni 2 žlici v čašo mlačne vode in izplakujemo usta. Takšna ustna voda dezinficira usta in grlo, ako z njo grgramo. Z njo preprečujemo tvorbo zobnega kamna in prav tako ohrani zobe dolgo časa močne in zdrave.

Umazane robove na umivalnikih najhitreje očistimo, če jih drgnemo s cunjjo in soljo, oplaknemo z vodo in suhe obrišemo.